

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

факультет іноземних мов

кафедра англійської філології

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: **ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ
КОМУНІКАТИВНО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ 2
КУРСУ ФАКУЛЬТЕТУ ІНОЗЕМНИХ МОВ В РАМКАХ ВИВЧЕННЯ
ПІДТЕМИ “TEACHING AS A CAREER”**

Студентки 2 курсу групи 2МСОАз
Освітньої програми Середня освіта (Мова і
література (англійська, німецька))
Спеціальності 014.021 Середня освіта (Мова і
література (англійська))
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
Ступеня вищої освіти магістра

Пастухової Аліни Петрівни

Науковий керівник: Довгалюк Т.А., кандидат
філологічних наук, доцент

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії: _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Члени комісії: _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ	7
1.1. Роль та місце іншомовної комунікативно-методичної компетентності в структурі загальної професійної компетентності майбутніх учителів-філологів.....	7
1.2. Сутність, зміст та структура іншомовної комунікативно-методичної компетентності майбутніх учителів-філологів.....	12
1.2.1. Зміст та структура іншомовної комунікативної компетентності студентів 2 курсу факультету іноземних мов.....	12
1.2.2. Зміст та структура методичної компетентності студентів 2 курсу мовних спеціальностей.....	16
1.3. Шляхи та засоби комплексного розвитку іншомовної комунікативно-методичної компетентності студентів 2 курсу мовних спеціальностей.....	21
РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ 2 КУРСУ В РАМКАХ ВИВЧЕННЯ ПІДТЕМИ «TEACHING AS A CAREER»	
2.1 Комплекс вправ спрямованих на формування іншомовної комунікативно-методичної компетентності студентів 2 курсу в рамках вивчення підтеми “Teaching as a career”.....	28
2.2 Аналіз результатів пробного навчання.....	47
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	59

РЕЗЮМЕ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64
ДОДАТКИ.....	71

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку українського суспільства та інтеграції України в Європейський освітній простір, виникає необхідність підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів, в тому числі й вчителів іноземних мов. Сучасний педагог-філолог має відповідати потребам суспільства, бути висококваліфікованим спеціалістом та мати ґрунтовні професійні та методологічні знання.

Сьогодні, система вищої освіти зазнає корінних змін, у тому числі, і у зв'язку зі змінами у підході до підготовки кваліфікованих кадрів. Раніше, питома увага приділялась педагогічній складовій. Проте, зараз, ми можемо стверджувати, що ситуація суттєво змінилась і під час навчання у вищих педагогічних навчальних закладах на факультеті іноземних мов, велика увага приділяється формуванню та розвитку іншомовної комунікативно-методичної компетентності студентів. Це пов'язано з тим, що на даному етапі вивчення іноземної мови вимагає від учнів не лише теоретичних знань, але й практичного застосування, а саме, комунікації. Тому, педагог-філолог, має володіти як іншомовною комунікативною компетентністю, так і методичною, для успішної реалізації подальшої професійної діяльності.

Вивченням формування іншомовної комунікативно-методичної компетентності займались такі вчені-методисти як Бігич О., Бібікова Е., Черчата Е., Хаймс Д., Копотій В., Ніколіна В. та Шуман В.

Хоча дослідженню формування іншомовної комунікативно-методичної компетентності було присвячено немало наукових праць, питання її комплексного розвитку досі залишається недостатньо вивченим і розкритим, що й зумовило вибір теми дослідження та його актуальність.

Об'єктом дослідження є процес формування іншомовної комунікативно-методичної компетентності студентів 2 курсу факультету іноземних мов (ФІМ).

Предметом дослідження є комплекс вправ для розвитку іншомовної комунікативно-методичної компетентності студентів 2 курсу ФІМ.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та перевірити на практиці ефективність комплексного розвитку комунікативно-методичної компетентності майбутніх учителів-філологів на заняттях з практики усного та писемного мовлення.

Для досягнення поставленої мети були поставлені наступні **завдання**:

- визначити роль та місце іншомовної комунікативно-методичної компетентності в структурі загальної професійної компетентності майбутніх учителів-філологів;
- розкрити сутність, зміст та структуру іншомовної комунікативно-методичної компетентності майбутніх учителів-філологів;
- проаналізувати шляхи та засоби комплексного розвитку іншомовної комунікативно-методичної компетентності студентів 2 курсу ФІМ;
- розробити комплекс вправ спрямованих на інтегрований розвиток іншомовної комунікативно-методичної компетентності.

Наукова новизна і теоретичне значення полягає в тому, що уточнено структуру іншомовної комунікативно-методичної компетентності студентів мовних спеціальностей педагогічного ВНЗ та обґрунтовано доцільність комплексного розвитку іншомовної комунікативно-методичної компетентності майбутніх учителів-філологів на заняттях з практики усного та писемного мовлення.

Практичне значення роботи полягає в можливості використання результатів дослідження та розробленої методики формування іншомовної комунікативно-методичної компетентності майбутніх учителів на заняттях з методики навчання іноземних мов і заняттях з практики усного та писемного мовлення основної іноземної мови.

Апробація результатів і впровадження результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження були оприлюднені на таких конференціях:

- 1) XVI міжнародна студентська Інтернет-конференція: «Мова. Освіта. Культура: Інтеграційні тенденції в сучасному світі». Місце проведення: м. Вінниця. Дата проведення: 4 грудня 2018 року.
- 2) XVII міжнародна студентська Інтернет-конференція: «Мова. Освіта. Культура: Інтеграційні тенденції в сучасному світі». Місце проведення: м. Вінниця. Дата проведення: 14-15 березня 2019 року.
- 3) VII міжнародна студентська Інтернет-конференція: «Англійська мова у міждисциплінарному контексті безперервної освіти». Місце проведення: м. Кам'янець-Подільський. Дата проведення: 9-16 квітня 2019 року.
- 4) Всеукраїнська науково-практична конференція: «Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі». Місце проведення: м. Вінниця. Дата проведення: 20 листопада 2019 року.
- 5) Студентська наукова інтернет-конференція: «Сучасні проблеми лінгвістики, літературознавства та методики викладання мови і літератури». Місце проведення: м. Вінниця. Дата проведення: 17 грудня 2019 року.

Обсяг і структура роботи: магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 72 сторінки. Бібліографія містить 67 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ

1.1 Роль та місце іншомовної комунікативно-методичної компетентності в структурі загальної професійної компетентності майбутніх учителів-філологів.

Вдосконалення системи освіти України, входження України в європейський освітній простір, щоденне запровадження інноваційних технологій в навчальний процес, сучасні вимоги, які висуваються до педагогів, новочасні навчальні програми та положення – усе це вимагає від вищих педагогічних навчальних закладів підготовки спеціалістів високого рівня, учителів «нового покоління».

Оскільки Україна перетворюється в державу, котра є активним учасником міжнародної співпраці, цей фактор впливає на те, що статус іноземної мови постійно підвищується і покладає ще більшу відповідальність на професійну компетентність саме учителя іноземних мов.

Сучасний учитель-філолог має відповідати потребам суспільства, бути висококваліфікованим спеціалістом та мати ґрунтовні професійні та методичні знання. Говорячи про професійну підготовку вчителя-філолога, необхідно розглядати її через призму поняття «професійна компетентність». Професійно-компетентний вчитель здатний здійснювати свою діяльність, як педагогічну, так і методичну на досить високому рівні, досягаючи позитивних результатів навчання і виховання учнів, мати ґрунтовні знання у своїй галузі, володіти низкою методик та вмінням використовувати їх у різних сферах.

Саме тому, на даному етапі розвитку освіти, постає потреба у підготовці компетентного вчителя, спроможного ефективно діяти, розв'язувати стандартні та проблемні задачі і який володіє інноваційними освітніми технологіями та сучасними методами навчання.

Впродовж останніх років питання щодо професійної компетентності та її змісту піднімається все частіше. Існує багато визначень поняття «професійна компетентність», але найбільш влучним та точним, на нашу думку є поняття подане Щербань Т.Д., в якому вона під професійною компетентністю розуміє мовні знання, лінгво-комунікативні та лінгво-дидактичні уміння, необхідні для ефективної роботи в закладах освіти. [38, с. 328]

Як вважає Бігич О.Б., професійна компетентність учителя – це інтегральне утворення особистості, яке включає сукупність соціального, полікультурного, аутопсихологічного, когнітивно-технологічного та персонального компонентів, необхідних для успішного здійснення педагогічної діяльності.

У структурі загальної професійної компетентності учителя-філолога, необхідно виділити декілька головних компонентів, щоб зрозуміти суть поняття професійної компетентності.

Першим компонентом є соціальний. Даний компонент полягає у тому, що сучасний педагог має бути компетентним у соціальній сфері, розуміти необхідність та значущість предмету, який він викладає та усвідомлювати соціальні проблеми, які існують на даний момент в суспільстві.

Наступним компонентом професійної компетентності вчителя-філолога є полікультурний. Він полягає в тому, що вчитель має сприймати себе як представника діалогу культур країн, мови яких він викладає. На даному етапі проблема мирного співіснування та співробітництва людей з різних країн стає все більш загостреною – мова йде про проблему діалогу культур. Однак найважливішим він є для формування пріоритетів розвитку сучасної освіти. З одного боку, це формування в суб'єктів навчання толерантності по відношенню до інших людей, їхніх традицій, звичок, національних цінностей тощо; з іншого – гуманітаризація освіти, зокрема необхідність опанування іноземними мовами.

Ще одним компонентом, який не можна залишити без уваги є когнітивно-технологічний. Саме він, з одного боку, включає професійні знання, вміння та навички педагога, а з іншого боку, володіння технологічними навичками та вміннями, які допоможуть ефективно опрацювати матеріал. Оскільки XXI століття прийнято вважати інформаційним, педагог-філолог зобов'язаний володіти технологічними навичками, які є необхідними для опанування матеріалу за допомогою інформаційних технологій.

Наступним компонентом професійної компетентності сучасних учителів є персональний, який пов'язаний з професійно-значущими якостями педагога. Компетентному вчителю, який працює в нових умовах сучасної школи, необхідно, володіти особистісною та соціальною мобільністю, а також мобільністю знань. Відмова від стереотипів, здатність до інновацій, інтерес до всього нового, але при цьому критичне осмислення запропонованого, вміння підібрати найбільш ефективну для рішення педагогічної задачі технологію – все це визначає мобільність, якою повинні володіти сучасні вчителі. [15 с. 320]

Беручи до уваги вищесказане, ми вважаємо за необхідне розглянути у своїй роботі професійно-педагогічну компетентність учителя-філолога, котра полягає в тісному переплетінні педагогічної компетентності й ключових компетентностей власне філолога. Черчата Л. у своїй роботі розглядає структуру професійно-педагогічної компетентності учителя-філолога, яка включає наступні складники: лінгвістичну компетентність (формування знань про лінгвістику як науку, загальних відомостей про мову тощо); культурологічну компетентність, що включає відомості про мову як національно-культурний феномен; педагогічну компетентність (усвідомлення ролі вчителя, конструювання власного педагогічного досвіду); психологічну компетентність, яка охоплює вміння оцінювати здібності, можливості, психологічні особливості; комунікативної компетентності (вміння правильно користуватися вербальними й невербальними засобами в процесі

спілкування); методичну компетентність (володіння дидактичними методами й прийомами та вміння застосовувати їх у процесі навчання); інформаційну компетентність (робота з інформацією в професійно-педагогічній діяльності). [37, с.293]

Проте, одними з найважливіших професійних компетентностей саме учителя-філолога є комунікативність та методичні знання, адже через спілкування та знання методик викладання відбувається його професійна діяльність.

Оскільки комунікативна та методична грамотність є одними з провідних компетентностей педагога-філолога, ми можемо стверджувати, що саме комунікативно-методична компетентність займає одне з перших місць в ієрархії компетентностей майбутнього вчителя іноземних мов.

Найактивнішою формою людської життєдіяльності є комунікація, а основним чинником, який впливає на її успішність є комунікативна компетентність.

Цілю навчання іноземної мови є навчання іншомовної комунікації, яка реалізується у всіх видах мовленнєвої діяльності – аудіюванні, читанні, говорінні, письмі.

Аналіз іноземних джерел свідчить про те, що іншомовна комунікативна компетентність – це засіб, за допомогою якого кожен учень або студент сприймає, класифікує ситуації спілкування, з якими він зустрічається і вже відповідно до них, визначає що має сказати іноземною мовою. [34, с.64]

Ми розуміємо, що точного і чіткого визначення поняття комунікативної компетентності не існує, тому пропонуємо розглянути декілька визначень, які, на нашу думку, є найбільш повними та влучним.

Іншомовна комунікативна компетентність учителя-філолога – це особливість особистості, яка характеризується обсягом і характером засвоєних знань, умінь, навичок іноземної мови, що формується у процесі моделювання іншомовної професійної діяльності [28, с.190].

О. Бігич визначає іншомовну комунікативну компетентність, як інтегративне утворення особистості, яке має складну структуру й виступає як взаємодія і взаємопроникнення лінгвістичної, соціокультурної й комунікативної компетентностей, рівень сформованості яких дозволяє майбутньому спеціалісту ефективно здійснювати іншомовну, а отже, міжмовну, міжкультурну й міжособистісну комунікацію [3, с 130].

Проаналізувавши вищезазначені визначення, ми дійшли висновку, що іншомовна комунікативна компетентність – це комплекс знань, умінь та навичок, які дозволяють успішно використовувати іноземну мову як для реалізації професійної діяльності, так і для самоосвіти й саморозвитку особистості.

Під час здобуття кваліфікації вчителя-філолога у студентів формують низку компетентностей, які є складовими загальної професійної компетентності, проте, провідною є саме комунікативна компетентність.

Серед учених-методистів немає єдності у поглядах на сутність та зміст методичної компетентності. Проте, найбільш вичерпним, на нашу думку, є трактування О.Бігич: «методична компетентність» – це складне інтегративне утворення, що становить поєднання результату методичної підготовки, тобто синтезу знань (психолого-педагогічних, загально навчальних, предметних), умінь (загально педагогічних, спеціальних і комунікативних) і навичок педагогічної діяльності, необхідних для ефективного реалізації процесу навчання іноземної мови, методичного досвіду, отриманого в процесі професійної діяльності та особистісних рис педагога.» [3, с. 131]

Основою методичної компетентності є знання методичних засад викладання іноземної мови. Неможливо працювати учителем-філологом, без ґрунтовних знань методів та прийомів викладання, спеціальної літератури, традиційних (підручників, навчальних посібників) та сучасних засобів навчання, закономірностей засвоєння мови, труднощів, які можуть очікувати на учнів протягом вивчення тієї чи іншої теми чи навчального матеріалу.

Більше того, методична компетентність є показником теоретичної та практичної підготовки майбутніх учителів-філологів до ефективного процесу навчання і виховання учнів на уроках іноземної мови.

Проаналізувавши низку досліджень з даного питання, ми дійшли висновку, що методична компетентність базується на методичних та предметних знаннях, вміннях та навичках, досвіді, мотивації, психолого-педагогічних знаннях та вміннях, що разом виступають запорукою здатності майбутнього педагога до ефективної професійно-методичної діяльності.

Отже, на основі вище викладеної інформації, ми можемо зробити висновок, що комунікативна та методична компетентність є провідними в структурі професійної компетентності вчителя-філолога і, більше того, є взаємопов'язаними та взаємодоповнюючими. У світлі вищесказаного, у своїй роботі, ми, вслід за такими ученими-методистами як Бігич О., Бібікова Е., Черчата Е., схильні розглядати ці дві компетентності як одне структуроване утворення, а саме – комунікативно-методичну компетентність.

1.2 Сутність, зміст та структура іншомовної комунікативно-методичної компетентності майбутніх учителів-філологів

1.2.1 Зміст та структура іншомовної комунікативної компетентності студентів 2 курсу факультету іноземних мов

В попередньому розділі, ми вже згадували комунікативну компетентність, як одну із головних складових загальної професійної компетентності і дійшли висновку, що це складне інтегративне вміння, яке формується протягом усього терміну навчання. Проте, у нашій роботі ми розглядаємо формування цієї компетентності у студентів 2 курсу, тому у даному підрозділі ми розглянемо зміст та структуру іншомовної комунікативної компетентності студентів 2 курсу факультету іноземних мов (ФІМ).

Загалом, не існує єдиного загальноприйнятого визначення поняття іншомовної комунікативної компетентності, але у своїй роботі ми будемо спиратись на 2 визначення. Перше з них належить Деллу Хаймсу, який стверджував, що іншомовна комунікативна компетентність – це термін у мовознавстві, який позначає граматичні знання синтаксису, морфології, фонології тощо, а також соціальні знання про те, як і коли правильно використовувати висловлювання. Тобто, мовець має мати достатню кількість знань, вмінь та навичок необхідних для того, щоб бути компетентним у спілкуванні іноземною мовою. Мова йде про те, що іноземну мову необхідно використовувати не тільки на рівні фонологічних, лексико-граматичних, країнознавчих знань і мовленнєвих умінь, а й відповідно до ситуацій, цілей та умов спілкування. Майбутній вчитель-філолог мусить розумітись на різних аспектах мови, функціях, які виконують ті чи інші граматичні та лексичні одиниці, рівнях організації спілкування тощо.

Іншим визначенням поняття іншомовної комунікативної компетентності є те, що це інтегративне утворення особистості, яке має складну структуру і виступає як взаємодія і взаємопроникнення лінгвістичної, соціокультурної й комунікативної компетенцій, рівень сформованості яких дозволяє спеціалістові ефективно здійснювати іншомовну, а отже, міжмовну, міжкультурну й міжособистісну комунікацію. [6, с. 18]

Взагалі, комунікативна компетентність є ціллю навчання учителів-філологів і досягається протягом усього терміну навчання і є його результатом. Тому, протягом усього терміну навчання на факультеті іноземних мов, з метою формування професійної компетентності майбутніх учителів іноземних мов, значна увага приділяється розвитку саме іншомовної комунікативної компетентності.

Відомо, що до складу іншомовної комунікативної компетентності входять усі 4 вміння: говоріння, читання, аудіювання та письмо. Якщо ми говоримо про формування комунікативних навичок та вмінь у студентів 2

курсу факультету іноземних мов, то варто зазначити, що дана компетентність має формуватися комплексно.

Якщо говорити про зміст іншомовної комунікативної компетентності майбутніх вчителів-філологів, зокрема студентів 2 курсу ФІМ, то до нього відносять: знання законів спілкування, норм професійної етики, технології і психології педагогічного спілкування, національно-специфічних особливостей спілкування; знання основних понять лінгвістики – стилів, типів тексту, способів зв'язку слів у реченні, відповідних форм-реплік тощо; уміння й навички аналізу тексту; володіння комунікативними технологіями з урахуванням різних сфер та ситуацій, адресата й мети спілкування.

Виходячи зі змісту комунікативної компетентності, можна дійти висновку, що формування даної компетентності базується на: 1) знаннях; 2) навчальній діяльності у ході якої відпрацьовуються вміння поєднувати мовну, мовленнєву та методичну мету навчання через підключення конкретних когнітивних процесів; 3) інтелектуальних здібностях, що полягають у когнітивних операціях або стратегіях таких, як узагальнення, порівняння, оцінка та категоризація. [9, с. 18]

Опираючись на зазначені раніше поняття, комунікативна компетентність є структурованою та має низку складників.

Більшість науковців-методистів до ключових компонентів іншомовної комунікативної компетентності відносять мовну, мовленнєву, прагматичну, стратегічну, а також соціокультурну і соціолінгвістичну компетентності.

Мовний компонент включає фонологічні, лексичні, граматичні знання та навички. Протягом навчання на 1 та 2 курсі факультету іноземних мов, особлива увага приділяється вивченню нових лексичних одиниць та застосуванню їх на практиці. Так, наприклад, на 2 курсі студенти вивчають такі лексичні теми: «Meals», «Shopping», «University» та “Teaching as a career”. Активний граматичний мінімум на 2 курсі включає такий граматичний матеріал: активний та пасивний стани дієслова, вживання інфінітиву, герундія та займенників.

Мовленнєва компетентність – це вміння адекватно і доречно практично користуватися мовою в конкретних ситуаціях (висловлювати свої думки, бажання, наміри, прохання тощо), використовувати для цього як мовні, так і позамовні (міміка, жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності мовлення. Дана компетентність включає 4 мовленнєвих вміння: говоріння, аудіювання, читання та письма, котрі є головними складниками та факторами, які впливають на розвиток та формування іншомовної комунікативної компетентності. Лише через комплексний розвиток усіх вищезазначених навичок можна досягнути високого рівня іншомовної комунікативної компетентності.

Над даними вміннями та навичками працюють студенти 2 курсу на заняттях з практики усного та писемного мовлення.

Прагматичний компонент іншомовної компетентності включає вміння інтерпретувати і самостійно породжувати цілісні дискурси, тобто тексти, які розгортаються у певному контексті, та використовувати схеми інтеракції, або моделі спілкування, дотримуючись вимог зв'язності, логічної організації та риторичної ефективності висловлювань [7].

Стратегічний компонент характеризується як здатність особистості визначати мету власної навчальної діяльності, планувати свою діяльність для досягнення будь-якої мети; реалізувати сплановані дії, розроблені стратегії та оцінювати результат власної діяльності. [14, с. 38]

Соціокультурний компонент іншомовної комунікативної компетентності включає знання соціокультурного контексту, в якому використовується мова, а також вплив даного середовища на вибір мовних форм.

Соціолінгвістичний компонент визначається соціокультурними умовами використання мови та являє собою сполучну ланку між комунікативною та іншими компонентами. Дана компетентність включає в себе вміння використовувати та інтерпретувати мовні форми відповідно до ситуації або контексту.[19, с. 115]

Проте, комунікативну компетентність можна розглядати ще й з перспективи такого структурного поділу:

- дискурсивна компетентність – здатність поєднувати окремі речення у зв'язне усне або письмове повідомлення, дискурс, використовуючи для цього різноманітні синтаксичні та семантичні засоби;
- соціолінгвістична компетентність – здатність розуміти і продукувати словосполучення та речення з такою формою та таким значенням, які відповідають певному соціолінгвістичному контексту іншомовної комунікації;
- стратегічна компетентність – здатність ефективно брати участь у іншомовній комунікації, обираючи для цього вірну стратегію дискурсу, а також адекватну стратегію для підвищення ефективності комунікації;
- лінгвістична компетентність – здатність розуміти та продукувати вивчені або аналогічні їм висловлювання, а також потенційна здатність розуміти нові, невивчені висловлювання іншомовного середовища [26, с. 17].

Отже, виходячи з вище сказаного, ми можемо зробити висновок, що комунікативна компетентність студентів 2 курсу ФІМ, є професійно-орієнтованою, оскільки за своїм змістом та структурою є такою в рамках якої студенти мають змогу вивчати та застосовувати на практиці нові лексичні одиниці та граматичні структури, реалізовувати обмін інформацією іноземною мовою, в тому числі здійснювати самостійний пошук професійно-орієнтованої іншомовної інформації, накопичувати й поширювати базові професійні знання.

1.2.2 Зміст та структура методичної компетентності студентів 2 курсу мовних спеціальностей

Суміжною, проте не менш важливою компетентністю є методична компетентність майбутнього вчителя-філолога. У своєму дослідженні ми схилиємося до розуміння методичної компетентності вчителя-філолога як складного інтегративного утворення, що становить поєднання результату

методичної підготовки, тобто синтезу знань (психолого-педагогічних, загально-навчальних, предметних), умінь (загально-педагогічних, спеціальних, комунікативних) і навичок педагогічної та методичної діяльності, необхідних для ефективного реалізації процесу навчання мови чи літератури, методичного досвіду, отриманого в процесі професійної діяльності та особистісних рис педагога [37, с.293].

Загалом, методична компетентність – це готовність вчителя до проведення занять за певними навчальними курсами, що проявляється у сформованості системи дидактико-методичних знань і умінь з окремих розділів та тем курсу, окремих етапів навчання й досвіду їх застосування (дидактико-методичних компетенцій), спроможності ефективно розв’язувати стандартні та проблемні методичні задачі [32, с.95] .

Методична компетентність майбутнього вчителя іноземної мови передбачає також високий рівень сформованості іншомовної комунікативної та міжкультурної компетентностей, здатність бути «носієм-поширювачем» іншомовної комунікації та культури, готовність та вміння розвивати іншомовну комунікативну та міжкультурну компетентність в майбутніх учнів.

Для того, щоб студент-філолог мав високу методичну компетентність, йому необхідно усвідомлювати ціль і мету навчання іноземної мови, особливості побудови курсу вивчення мови, критерії оцінювання навчальних досягнень, знати основні засоби та методи організації навчального процесу, можливі структури та типи уроків, загальні особливості використання сучасних навчальних технологій під час навчання іноземної мови, традиційні та альтернативні методи та прийоми навчання. На початкових курсах в студентів лише починають формуватись базові методичні навички та вміння, в тому числі і на заняттях з практики усного та писемного мовлення. Так, наприклад, у рамках вивчення підтеми “Teaching as a Career”, студенти розв’язують проблемні ситуації, переглядають тематичні відео, обговорюють

їх в групах, практикують мікрвикладання, вчаться давати інструкції виучуваною іноземною мовою.

Методична компетентність вчителя іноземних мов є комплексним явищем, в структурі якого можна виділити наступні елементи: гностичний, аналітичний, проектувальний, професійно-комунікативний, інформаційно-комунікативний, інноваційний, науково-дослідний та рефлексивний. Кожен із зазначених компонентів утворює певну компетентність, котра є структурною одиницею методичної компетентності педагога-філолога і вимагає своєчасного та поетапного розвитку [30, с. 134].

Так, на 2 курсі, у студентів-філологів науково-дослідний та рефлексивний компоненти є відсутніми, в зв'язку з повною відсутністю необхідного методичного та педагогічного досвіду. Проте, вже на цьому етапі цілком можливо включати завдання та види роботи на розвиток професійно-комунікативного та інформаційно-комунікативного компонентів Решта компонентів (гностичний, аналітичний, проектувальний, інноваційний) вимагають більш глибокого вивчення та розвитку в рамках курсу методики навчання іноземних мов.

Гностична компетентність — це теоретична підготовка педагога. Мова йде про знання різних сучасних методик вивчення іноземної мови, розвитку методики навчання іноземної мови, загальних закономірностей процесу вивчення іноземної мови, підходів, методів, організаційних форм, засобів та сучасних технологій навчання.

Аналітична компетентність полягає у готовності до усвідомлення та аналізу компонентів процесів навчання іноземної мови, логічному користуванні понятійно-категоріальним апаратом методики навчання іноземної мови. Майбутній вчитель мусить вміти аналізувати теоретичні та практичні елементи процесу вивчення мови.

Проектуальна компетентність – це готовність педагога до розробки (проектування) уроку іноземної мови з врахуванням характерних

особливостей кожного етапу вивчення мови та використанням сучасних технологій та засобів навчання.

Професійно-комунікативна компетентність полягає у готовності до формування іншомовної комунікативної компетентності студентів шляхом взаємодії та розгляду різних навчально-виховних ситуацій.

Інформаційно-комунікативна компетентність – це готовність до раціонального та вдалого використання інформаційних технологій в процесі вивчення іноземної мови, а також, самостійній розробці мультимедійних продуктів.

Інноваційна компетентність є однією з найактуальніших компетентностей, що пов'язано з модернізацією системи освіти. Вона являє собою готовність педагогів до запровадження в систему освіти дидактичних новинок та здатності передбачати їх потенційну дію та результативність.

Науково-дослідна компетентність є готовністю вчителя іноземних мов до проведення педагогічних дослідів та використання результатів у подальшому освітньому процесі.

Рефлексивна компетентність вказує на готовність до професійного самоаналізу та подальшої корекції діяльності. [35, с.28]

Зазначені вище компетентності є дійсно важливими на нашу думку, проте їхня кількість може варіюватись в залежності від етапу та кінцевої мети навчання.

За теорією Б. Гершунського існує 4 провідних етапи методичної підготовки. Перший рівень – це методична освіченість – природні і набуті в процесі методичної підготовки якості та здібності особистості, які проявляються в стандартних ситуаціях. Мова йде про природні задатки студентів, такі як послідовність мислення, здатність логічно аналізувати педагогічну та комунікативну ситуацію та методичну підготовку майбутнього педагога, його обізнаність в методиках та підходах, котрі вивчаються протягом курсу методики та наполегливість протягом вивчення даного предмету.

Наступним рівнем є методична грамотність – готовність виконувати професійну діяльність відповідно до прийнятих стандартів та норм. На даному етапі від студентів вимагається бути обізнаними як у новітніх так і вже давно відомих методах та прийомах, розумітись на поняттях та теоріях і методично правильно вирішувати педагогічні ситуації.

Третім рівнем є методична творчість – здатність вирішення професійних завдань в нетипових ситуаціях і нетиповими шляхами. Тобто, потрапляючи в будь-яку комунікативну чи педагогічну ситуацію, від педагога вимагається усвідомлення чіткого плану дій, а саме, правильно обраного методу подачі матеріалу, що призведе до бажаного результату та високих досягнень учнів.

Проте, найвищим рівнем вчені вважають методичне мистецтво, як найвищий прояв компетентності. Саме цей рівень включає в себе усі 3 попередні: методичну освіченість, методичну грамотність та методичну творчість. Тобто, для того, щоб на найвищому рівні оволодіти методичним мистецтвом, необхідно послідовно та структуровано розвивати в професійній компетентності всі вище зазначені рівні методичної компетентності. Також, для досягнення даного рівня методичної компетентності необхідно забезпечити майбутніх педагогів наступними умовами: сучасною інформаційною базою, модернізованою системою методичної роботи освітнього закладу та професійною позицією викладачів.

Отже, методична компетентність складається з: 1) теоретичних знань та навичок, технологій та методик викладання іноземних мов та суміжних дисциплін; 2) володіння методичною термінологією; 3) іншомовної комунікативної компетентності; 4) готовності, здатності та вмінні розвивати іншомовну комунікативну компетентність учнів; 5) методичних умінь: аналізу, реалізації педагогічної діяльності та планування; 6) дидактичних та творчих здібностей; 7) здатності застосовувати наявні знання на практиці; 8) культури спілкування та мови; 9) досвіду вирішення навчальних методичних завдань та задач; критичного методичного мислення.

1.3 Шляхи та засоби комплексного розвитку іншомовної комунікативно-методичної компетентності студентів 2 курсу мовних спеціальностей

Як зазначалося вище, професійна компетентність педагога – це психологічне новоутворення, котре складається не тільки з когнітивних та поведінкових аспектів, але й з готовності до професійної діяльності, як інтегративної якості особистості [32, с. 93].

Отже, професійна компетентність є сукупністю як професійних, так і особистісних якостей, які є необхідними для успішної педагогічної діяльності.

Під час навчання у вищих педагогічних навчальних закладах на факультеті іноземних мов, велика увага приділяється формуванню та розвитку іншомовної комунікативно-методичної компетентності студентів.

Для систематичного та стадіального розвитку цієї компетентності, студенти, протягом усього періоду навчання поступово отримують необхідні знання, розвивають відповідні навички та вміння, які в результаті формують дану компетентність.

На нашу думку, найбільш ефективним та доречним тут буде комплексний підхід до формування комунікативно-методичної компетентності студентів. Проте, варто зазначити, що на початкових курсах питома вага приділяється комунікативній складовій, оскільки вона є пріоритетною на цьому етапі навчання і має стати надалі підґрунтям для розвитку методичної складової.

У даному підрозділі ми розглянемо особливості розвитку даних компетентностей та спробуємо визначити шляхи комплексного розвитку комунікативно-методичної компетентності студентів 2 курсу мовних спеціальностей.

Під час вивчення практичного курсу англійської мови на факультеті іноземних мов головним підходом є комунікативний. В рамках даного

підходу зміст мовного курсу має включати семантичні поняття та соціальні функції, а не лише мовні структури та, головне, студенти мають володіти іноземною мовою на такому рівні, щоб вільно ініціювати та підтримувати розмову з іншими студентами та викладачем. [34, с. 64]

Загалом, комунікативна компетентність полягає у здатності студента-філолога спілкуватись усно та письмово з носієм конкретної мови в реальній життєвій ситуації. Іншими словами, в основі даного методу лежать ідеї комунікативної лінгвістики, психологічної теорії діяльності, концепція розвитку особистості у взаємодії двох культур, котра визначає одну з провідних функцій іноземної мови – оволодіння іншомовною культурою в процесі міжкультурної комунікації.

У попередньому підрозділі нашої роботи, ми зазначили, що комунікативна компетентність є комплексним поняттям, до складу якого входять мовна, мовленнєва, соціокультурна та соціолінгвістична компетентності. Тому, для формування комунікативної компетентності необхідно розвивати кожен з зазначених складових.

Шляхами досягнення даної мети є: 1) робота в групах або парах. Як правило, цей вид діяльності передбачає обмін досвідом між студентами, коли один ділиться тією інформацією, яка для іншого є невідомою; 2) рольова гра – використовується для використання іноземної мови в різних контекстах; 3) автентичність матеріалів – необхідність відображати реальні життєві ситуації за допомогою мови, яка вивчається (в даному випадку – англійською); 4) інтегрування навичок та вмінь – певні види діяльності можуть включати в себе читання, аудіювання, письмо та усне мовлення. [24, с.10]

Навчання спрямоване на розвиток комунікативних вмінь передбачає занурення студентів в іншомовну атмосферу, а головне, у культуру. Під час вивчення практичного курсу англійської мови, студенти починають із базових тем, таких як «Meals», «Shopping», «University» і т.д., поступово переходячи до тем, безпосередньо пов'язаних з майбутньою професією. Так, на 2 курсі, студенти починають вивчати тему “Teaching as a career”, в ході

вивчення якої розвивають не лише комунікативну компетентність, але й отримують базове уявлення про методичний та педагогічний аспекти майбутнього фаху.

Вивчення кожної теми відбувається в наступній послідовності: спочатку виконуються некомунікативні вправи, далі умовно-комунікативні, і лише потім відбувається перехід до комунікативних вправ. Тобто, тут, ми відслідковуємо послідовність у вивченні теми, починаючи від елементарних, базових слів та словосполучень і поступово переходячи до понад фразової єдності та тексту. Це є першим кроком у формуванні комунікативно-методичної компетентності студентів, адже за зразком побудови структури заняття, студент-філолог формує свою «картину» своїх майбутніх уроків.

Наступним, не менш важливим елементом формування комунікативно-методичної компетентності є різні види діяльності, які викладачі застосовують на своїх заняттях. Пропонуємо далі розглянути кожен з них більш детально.

Вправи на вивчення лексичних одиниць є першою групою вправ, які допомагають нам розвивати комунікативно-методичну компетентність. До них ми відносимо поєднувальні тести, вправи на ранжування або на знаходження відповідних лексичних одиниць. Дані види вправ спрямовані на підготовку студентів до обговорення та подальшої роботи з тією чи іншою темою, маючи достатній лексичний запас, щоб спілкуватись на тему, яка вивчається. В рамках вивчення підтеми “Teaching as a career” студентам 2 курсу подається навіть класно-урочна лексика, з ціллю формування базових елементів комунікативно-методичної компетентності.

Опрацювавши лексику за темою, студенти переходять до такого виду діяльності як групові методи роботи, які використовуються, як правило, в період адаптації студентів до нових соціальних умов, або ж під час ознайомлення з новим матеріалом. Починаючи навчання в університеті, на перших етапах вивчення практичного курсу англійської мови, студентам необхідно адаптуватись до нового колективу, налаштуватись на іншомовну

атмосферу та спробувати спілкуватись іноземною мовою. Також, на початку вивчення будь-якої теми, студенти є невпевненими в своїх знаннях, тому для підвищення впевненості студентів, їхньої адаптації та розвитку комунікативної компетентності викладачі пропонують групову роботу, яка покращує знання, формує автоматизми та розвиває навички комунікації в різних типах комунікативних ситуацій.

Методично правильно організована робота в малих групах надає всім учасникам можливості діяти, практикувати навички співробітництва, міжособистісного спілкування (зокрема, володіння прийомами активного слухання, прийняття загального рішення, розв'язання протиріч). Роботу в малих групах варто використовувати, коли потрібно вирішити проблему, з якою важко впоратися індивідуально. При комплектуванні груп необхідно ураховувати індивідуально-психологічні особливості студентів.[18, с.7]

Різновидами групової роботи можуть бути різні прийоми, першим з яких є розпізнання та вирішення проблемної ситуації. Даний прийом застосовується досить часто, особливо під час вивчення підтеми “Teaching as a Career”. Студентам надаються декілька проблемних ситуацій у вигляді тексту або короткого відео-фрагменту, котрі вимагають методичної компетентності педагога і їхнім завданням є прокоментувати можливості вирішення тієї чи іншої проблеми, або ж пояснити з методичної точки зору дії вчителя або учня. Звичайно, на 2 курсі студенти не мають ще глибоких знань з методики навчання іноземних мов, але завдання такого типу допомагають їм розвивати методичний кругозір та робити висновки з власного малого, але все ж досвіду.

Іншим видом діяльності, котрий дозволяє розвивати комунікативну компетентність є рольова гра. Вона забезпечує учасникам особисту участь в процесі спілкування і можливість активного спілкування з іншими учасниками гри. Під час рольової гри студенти починають прислуховуватись до думки інших людей, оцінюють різні ситуації, а головне, чітко розуміють

свої особисті комунікативні особливості, переваги та недоліки, реакцію інших учасників гри на їхню комунікацію іноземною мовою.

Рольова гра має супроводжуватись поетапною рефлексією і закінчуватись спільним підведенням підсумків. Рефлексія допомагає проаналізувати гру, як процес, котрий має свої закони та допомагає ретроспективно уявити ігрову взаємодію в часі, в логічному вирішенні проблем, поставлених в грі та проаналізувати здатність студента до гнучкості в спілкуванні. [18, с.15]

На 2 курсі, даний вид вправ використовується досить таки часто, у вигляді розігрування діалогів на задану тему. Якщо ми говоримо про тему “Teaching”, як альтернатива, подається завдання скласти діалог між вчителем та учнем, або ж діалог між двома учнями/студентами про професію вчителя.

Проте, головними недоліками рольової гри є те, що вони є умовними і не зовсім реалістичними, в зв'язку з чим, деякі студенти відмовляються брати участь у грі і залишаються лише пасивними учасниками. Саме тут ми можемо говорити про автентичність матеріалів.

У реальному процесі спілкування комунікативні ситуації виникають самі по собі, тобто це природні ситуації. Та, здебільшого автори підручників, або вчителі, спеціально створюють комунікативні ситуації, моделюючи природні, через те, що останні виникають не постійно. Штучні комунікативні ситуації потребують певної деталізації зовнішніх обставин та умов, в яких має місце діалогічне спілкування, наявність вербального стимулу, визначення ролей, в яких виступатимуть комуніканти та стосунків між ними.

Досить важливим етапом є висловлювання на рівні понад фразової єдності. Тут йдеться про власні висловлювання студентів. Поступово опрацювавши різні типи вправ: некомунікативні, умовно-комунікативні та перейшовши до комунікативних, студент має бути готовим до висловлювання власної думки з тієї чи іншої теми. З такою ціллю, студентам 2 курсу, під час вивчення теми “Teaching” надаються різні висловлювання про професію вчителя і пропонується прокоментувати їх, або ж, як

альтернатива, подаються вислови відомих людей. Можливим видом вправи є подання теми і запрошення до висловлення власної думки. Прикладом може бути завдання висловити свою думку про школи майбутнього.

Ще одним видом завдань, спрямованих на розвиток комунікативно-методичної компетентності є завдання спрямовані на проблемне навчання. Подання проблемних ситуацій студентам може відбуватися різними шляхами – через перегляд відео-фрагментів уроку із зображеною педагогічною або методичною проблемами та через читання опису проблемних ситуацій. Перед початком роботи над проблемними ситуаціями, студентам можна презентувати схему, слідуючи якій вони розглянуть її з різних перспектив та дійдуть до можливих шляхів її вирішення.

Завдання на організацію класно-урочної діяльності є ще одним шляхом формування комунікативно-методичної компетентності студентів ФІМ. Мова йде про запровадження класно-урочної лексики (Classroom English) та практику її застосування. Як альтернативу, можна запропонувати мікро викладання. Студентам подається завдання провести фрагмент уроку, використовуючи класно-урочну лексику. Під час такого виду діяльності студенти тренують методичну компетентність (класно-урочну лексику), а також комунікативну компетентність (подання команд учням). Працюючи над класно-урочною лексикою, можна поділити групу на 2 підгрупи, розподіливши між ними різні завдання. Перша група студентів є відповідальною за надання інструкцій (використовуючи класно-урочну лексику), друга – контролює її правильність та доцільність.

Робота з текстом також допомагає студентам у їхньому методичному та комунікативному рості. З ціллю формування вищевказаної компетентності, під час вивчення підтеми “Teaching as a career” студентам подається текст і пропонується розробити власні завдання на його основі. Важливо зазначити те, що студенти, працюючи в парах, мають скласти різні типи завдань : на встановлення відповідностей, вправи альтернативного вибору, для відновлення деформованого тексту і т.д. Наступним етапом є обмін

завданнями та їх аналіз. Студенти мають оцінити завдання своїх одногрупників та обґрунтувати переваги та недоліки кожного типу завдань.

Завдання типу “peer-assessment” є досить цікавим шляхом розвитку та формування комунікативно-методичної компетентності студентів. Їм пропонується поділитись на 2 групи, а в новоутворених групах знайти собі пару. Пари першої групи – «учні», які складають діалог на задану тематику, пари другої групи – «вчителі», складають діалог-аналіз виступу іншої пари з першої групи. Працюючи над даним видом завдань студенти пробують себе в ролі вчителя та учня й розвивають два компоненти комунікативно-методичної компетентності.

Отже, іншомовна комунікативна компетентність є тим компонентом загальної професійної компетентності учителя, яка формується протягом усього періоду навчання та досягається завдяки систематичному та стадіальному навчанню. На молодших курсах, студенти формують комунікативну компетентність, за допомогою таких видів діяльності, як робота в групах та парах, рольова гра, застосування мовленнєвих вмінь в реальних життєвих ситуаціях. Проте, особлива увага студентів звертається на вивчення підтеми “Teaching as a career”, адже в рамках її вивчення у студентів з’являється уявлення про методичну компетентність паралельно продовжує розвиватись комунікативна компетентність, яка згодом стає засобом формування методичної компетентності. Протягом 3-го та 4-го курсу навчання, під час вивчення «Методики навчання іноземних мов», студенти отримують фундаментальні методичні знання, починаючи від елементарних понять, закінчуючи вмінням коментувати та оцінювати виучуваною іноземною мовою роботу своїх колег-студентів та себе під час взаємооцінювання та самооцінювання, що готує їх до педагогічної практики та майбутньої професії.

РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ 2 КУРСУ В РАМКАХ ВИВЧЕННЯ ПІДТЕМИ «TEACHING AS A CAREER»

2.1 Комплекс вправ спрямованих на формування іншомовної комунікативно-методичної компетентності студентів 2 курсу в рамках вивчення підтеми « Teaching as a Career»

У другому розділі своєї роботи ми розглядаємо практичний аспект формування іншомовної комунікативно-методичної компетентності студентів 2 курсу. Нами було розроблено комплекс вправ, кожна з яких має двокомпонентну мету і спрямована на розвиток вищезазначеної компетентності в рамках вивчення підтеми „Teaching as a Career”. З метою систематизації вправ, ми вирішили розділити їх на наступні блоки:

1. Підготовчі вправи;
2. Вправи на формування комунікативно-методичної компетентності в читанні та говорінні;
3. Вправи на формування комунікативно-методичної компетентності в аудіюванні та говорінні;
4. Вправи на формування комунікативно-методичної компетентності в усному мовленні;
5. Вправи на формування комунікативно-методичної компетентності в писемному мовленні;
6. Вправи на формування комунікативно-методичної компетентності в застосуванні класно-урочної лексики.

Група вправ №1:

Підготовчі вправи

Вправа 1

Мета:

- 1) **Комунікативна складова:** формування рецептивної лексичної навички в рамках вивчення підтеми “Teaching as a Career”.
- 2) **Методична складова:** формування уявлень про позитивні особистісні та професійні якості вчителя.

Тип: некомунікативна, рецептивна.

Вид: підготовча, поєднувальний тест.

Інструкція: *Match the adjectives describing the positive features of the personality of a teacher with their definitions:*

1. reliable	a) producing or using original and unusual ideas
2. responsible	b) deserving trust
3. hard-working	c) a kind person who gives emotional support to others
4. creative	d) having very strong feelings or emotions
5. caring	e) using new methods or ideas
6. dedicated	f) able to plan things carefully and keep things neat
7. passionate	g) the ability to act correctly and make decision on your own
8. innovative	h) full of hope and emphasizing the good parts of a situation
9. organized	i) believing that an activity or idea is important and giving a lot of energy and time to it
10. optimistic	j) always doing a lot of work

Вправа 2

Мета:

- 1) **Комунікативна складова:** формування рецептивної лексичної навички в рамках вивчення підтеми “Teaching as a Career”.
- 2) **Методична складова:** формування уявлень про позитивні та негативні особисті якості вчителя.

Тип: некомунікативна, рецептивно - репродуктивна.

Вид: на знаходження відповідних пар лексичних одиниць (ЛО)

Інструкція: *Your task is to write one antonym to the given characteristics of the teacher.*

Reliable, responsible, hard-working, creative, caring, dedicated, passionate, innovative, organized, optimistic.

Вправа 3

Мета:

- 1) **Комунікативна складова:** формування репродуктивної лексичної навички.
- 2) **Методична складова:** формування навичок опису взаємовідносин між вчителем та учнями.

Тип: некомунікативна, рецептивно-репродуктивна,

Вид: на заповнення пропусків.

Інструкція: *Complete the sentences with the phrases from the box.*

to shout smb. down; to abandon hope; to make/take a (careful) choice; rewarding/stimulating work; to have no choice; to be interested in; to be responsible for smth; to take/accept responsibility; to have/need a sense of responsibility; to cope with smth; to earn/enjoy gratitude and respect; to have (no) respect for smb. or smth.

--

1. I saw how he _____ upon her.
2. Those in the orphans feel _____ and voiceless.
3. The teacher _____ that he has serious intentions.
4. When Alice _____, all men turn _____ her and fight for her favor.
5. Mr. Peterson has never _____ pupils _____, he tried to _____ them.
6. You have to make _____ in order to have a _____ work.
7. They are _____ English. It is visible from their test results. Almost all of pupils received A`s.
8. If the teacher wants to _____ among students, he or she should _____ for them.

Вправа 4

Мета:

- 1) **Комунікативна складова:** формування репродуктивної лексичної навички.
- 2) **Методична складова:** дати студентам можливість усвідомити важливість особистих та професійних якостей вчителя та їх впливу на навчальний процес.

Тип: умовно-комунікативна, продуктивна.

Вид: вправа на ранжування.

Інструкція: *Get in groups of 3-4 people. You are all will-be teachers here. Decide what the most important characteristics of a good teacher are. Number the given adjectives in order of their importance: 1= the most important, 10= the least important. During the discussion remember to ground your choice. Appoint a speaker to share the final choice with the rest of the group.*

Reliable, responsible, hard-working , creative, caring, dedicated, passionate, innovative, organized, optimistic.

Вправа 5 (Опис ролей вчителя у додатку А)

Мета:

- 1) **Комунікативна складова:** формування рецептивно-репродуктивної лексичної навички.
- 2) **Методична складова:** дати студентам можливість оцінити ролі вчителя та ранжувати їх відповідно до значущості та впливу на навчальний процес.

Тип: умовно-комунікативна, продуктивна.

Вид: вправа на ранжування

Інструкція: *We have discussed different teacher roles. Their detailed description you can see in Appendix 1. Think about their importance and range them in the following order: from the most important to the least important. Get ready to comment on your choice.*

Information gatherer, decision-maker, motivator, facilitator, counselor and friend, provider of feedback, promoter.

Вправа 6

Мета:

- 1) **Комунікативна складова:** формування репродуктивної лексичної навички.
- 2) **Методична складова:** формування уявлень про професію вчителя.

Тип: умовно-комунікативна, продуктивна.

Вид: на продукування висловлювання на рівні понад фразової єдності (ПФЄ).

Інструкція: *What associations do you have with the word “Teaching”?*
Get in groups of 3-4 people for sharing your ideas. Write them on stickers, go to the board and stick the stickers to the mind-basket. Get ready to comment on your small group choice.

Procedure: There is a photo of a basket on the blackboard. Students write their associations on stickers and paste them to the board, commenting on their associations.

Вправа: 7**Мета:**

- 1) **Комунікативна складова:** формування репродуктивної лексичної навички.
- 2) **Методична складова:** формування уявлень про проблемні ситуації та можливості їхнього опису.

Тип: умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна.

Вид: на продукування висловлювання на рівні понад фразової єдності (ПФЄ).

Інструкція: *Explain the meaning of the given phrases. Think and share the examples of situations they could take place.*

1. to shout smb. down;
2. to abandon hope;
3. to make/take a (careful) choice;
4. rewarding/stimulating work;
5. to have no choice;
6. to be interested in;
7. to be responsible for smth;
8. to take/accept responsibility;
9. to have/need a sense of responsibility;
10. to cope with smth;
11. to earn/enjoy gratitude and respect;
12. to have (no) respect for smb. or smth.

Група вправ №2 :

Вправи на формування комунікативно-методичної компетентності в читанні та говорінні

Вправа 8 (Текст представлено в додатку Б)

Мета:

- 1) **Комунікативна складова:** формування вмінь читання.
- 2) **Методична складова:** формування навичок аналізу різних типів шкіл та їхніх переваг і недоліків.

Тип: комунікативна, рецептивно-продуктивна.

Вид: на розвиток вмінь ознайомлювального читання та вмінь говоріння.

Приєм: «Пилка».

Інструкція: *Work in 3 groups. Each group will read the text about one type of school. After reading, in groups discuss which of the ideas in the text are good and which ones are bad. Explain why. Would these methods work in your country? Afterwards one representative from each group will share their points of view.*

Вправа 9 (Текст представлено в додатку В)

Мета:

- 1) **Комунікативна складова:** розвиток говоріння (монологічного мовлення) під час розв'язання проблемних ситуацій та обговорення тексту.
- 2) **Методична складова:** формування уявлень про можливі вирішення конфліктних ситуацій між вчителем та учнями.

Тип: комунікативна, продуктивна.

Вид: на розвиток вмінь ознайомлювального читання та вмінь говоріння.

Інструкція: *Read the text and answer the questions based upon it.*

Questions:

1. How did the classroom meet Miss Lacey?
2. What was the first mistake of the teacher?
3. What is the main difference between Miss Lacey and Miss Enderby?
4. In which manner did the headmistress speak?
5. Why did the children make a mess in the classroom? Did Miss Lacey let them do it?
6. Do you think that Miss Lacey did correctly when she shouted the pupils down?
7. What would your reaction be towards such pupils behavior?
8. How would you react if you were in the pupils` shoes?

Вправа 10 (Текст представлено в додатку Г)

Мета:

- 1) **Комунікативна складова:** формування навичок коментування тексту та висловлення власної точки зору.
- 2) **Методична складова:** формування навичок аналізу стану системи освіти

Тип: комунікативна, рецептивно-продуктивна.

Вид: на розвиток вмінь ознайомлювального читання та вмінь говоріння.

Інструкція: *Comment on what you have read.*

Вправа 11 (Текст представлено в додатку Д)**Мета:**

- 1) **Комунікативна складова:** формування навичок говоріння шляхом опису особистих характеристик.
- 2) **Методична складова:** формування навичок опису характеристик, притаманних успішному вчителю.

Тип: комунікативна, рецептивно-продуктивна.

Вид: на розвиток вмінь ознайомлювального читання та вмінь говоріння.

Інструкція: *Continue the text on the part of the teacher.*

Група вправ №3:

Вправи на формування комунікативно-методичної компетентності в аудіюванні та говорінні

Вправа 12**Мета:**

- 1) **Комунікативна складова:** розвиток вмінь аудіювання та говоріння.
- 2) **Методична складова:** формування навичок вирішення проблемних ситуацій та розвитку критичного мислення.

Тип: комунікативна, рецептивно-продуктивна, групова дискусія.

Вид: на розвиток вмінь аудіювання повідомлення та продукування висловлювання на основі сприйнятої на слух інформації .

Інструкція: *I will divide the class into two big groups. Watch the videos. Afterwards, the first group should comment on the teacher`s behavior, the second – on the pupils`.*

Video 1: https://www.youtube.com/watch?v=AhHsMWAJ_y0&t=5

Video 2: <https://www.youtube.com/watch?v=pLF-LuGrGto&t=2s>

Вправа 13

Мета:

- 1) **Комунікативна складова:** розвиток вмінь аудіювання та говоріння.
- 2) **Методична складова:** формування навичок аналізу професії вчителя та критичного оцінювання переваг та недоліків цієї професії.

Тип: комунікативна, рецептивно-продуктивна

Вид: на розвиток вмінь сприйняття на слух.

Інструкція: *Listen to the story about teaching and be ready to speak about the advantages and disadvantages of the teaching career.*

Група вправ №4:

Вправи на формування комунікативно-методичної компетентності в усному мовленні

Вправа 14

Мета:

- 1) **Комунікативна складова:** розвиток вмінь діалогічного мовлення.
- 2) **Методична складова:** формування методичної компетентності студентів, шляхом обговорення професії вчителя в парах.

Тип: комунікативна, продуктивна, робота в парах.

Вид: на продукування висловлювання на рівні понад фразової єдності (ПФЄ).

Інструкція: *Work in pairs. Make a dialogue on the following topic:*

Student A: You want to become a teacher. All your family supports you and say that this is a great job, but you are not 100% sure. You want to have a talk with your friend and ask for a piece of advice.

Student B: You really like your friend but you don't think that teaching is a good career for him or her, because your friend is very sharp and strict. Sometimes you treat him/her as a very bad-tempered person. To your point of view these traits are not suitable.

Вправа 15

Мета:

- 1) **Комунікативна складова:** розвиток вмінь діалогічного мовлення , ведення дискусії.
- 2) **Методична складова:** формування навичок вирішення проблемних педагогічних ситуацій.

Тип: комунікативна, продуктивна, групова дискусія.

Вид: на продукування висловлювання на рівні понад фразової єдності (ПФЄ)

Інструкція: *Work in groups of 4. Look at the pictures which depict different problem situations at English lessons. Try to guess what problem it is. Speculate about the ways they could be solved.*

Вправа 16

Мета:

- 1) **Комунікативна складова:** розвиток вмінь монологічного мовлення.
- 2) **Методична складова:** розвиток вмінь організації класно-урочної діяльності (Classroom management skills).

Тип: комунікативна, продуктивна.

Вид: на розвиток монологічного мовлення.

Інструкція: *Read about the problem and say how you would handle the situation in the teacher`s position. Decide amongst your group what the most practical solution is.*

Problem:

You are a teacher of the English language. You are always well-prepared for your lessons and almost all the time you use audio-visual facilities for explaining new material. The problem is that when you don't switch on the laptop or the whiteboard, pupils don't listen to you very carefully and come unprepared to the next lesson with their homework.

Вправа 17

Мета:

- 1) **Комунікативна складова:** розвиток навичок діалогічного мовлення.
- 2) **Методична складова:** розвиток навичок вирішення проблемних ситуацій.

Тип: комунікативна, продуктивна.

Вид: на розвиток вмінь монологічного мовлення.

Інструкція: *We will work in 2 groups. Read through the following situations. Decide how it is possible to solve them. Group 1 should describe how to handle the situations from the pupils' perspective, group 2 – from the teacher's position.*

Problem 1:

Your English teacher uses very difficult vocabulary describing the new material. Almost all your classmates don't understand even half of it. As a result you are always not ready for the lesson.

Problem 2:

Your English teacher speaks very fast and you don't understand many words. It causes difficulties in your classwork participation.

Вправа 18

Мета:

- 1) **Комунікативна складова:** розвиток вмінь говоріння.
- 2) **Методична складова:** формування в студентів уявлень про роль учителя та важливість розвитку в учнів внутрішньої позитивної мотивації до навчання.

Тип: комунікативна, продуктивна (дискусія).

Вид: на розвиток вмінь монологічного мовлення.

Інструкція: *Comment on the given quotations*

“I am not a teacher, but an awakener.” –Robert Frost

“Teachers teach someone something, in that order.” –Samuel Natale

“Ask “How will they learn best?” not “Can they learn?” –Jaime Escalante

Група вправ №5:

Вправи на формування комунікативно-методичної компетентності в писемному мовленні

Вправа 19

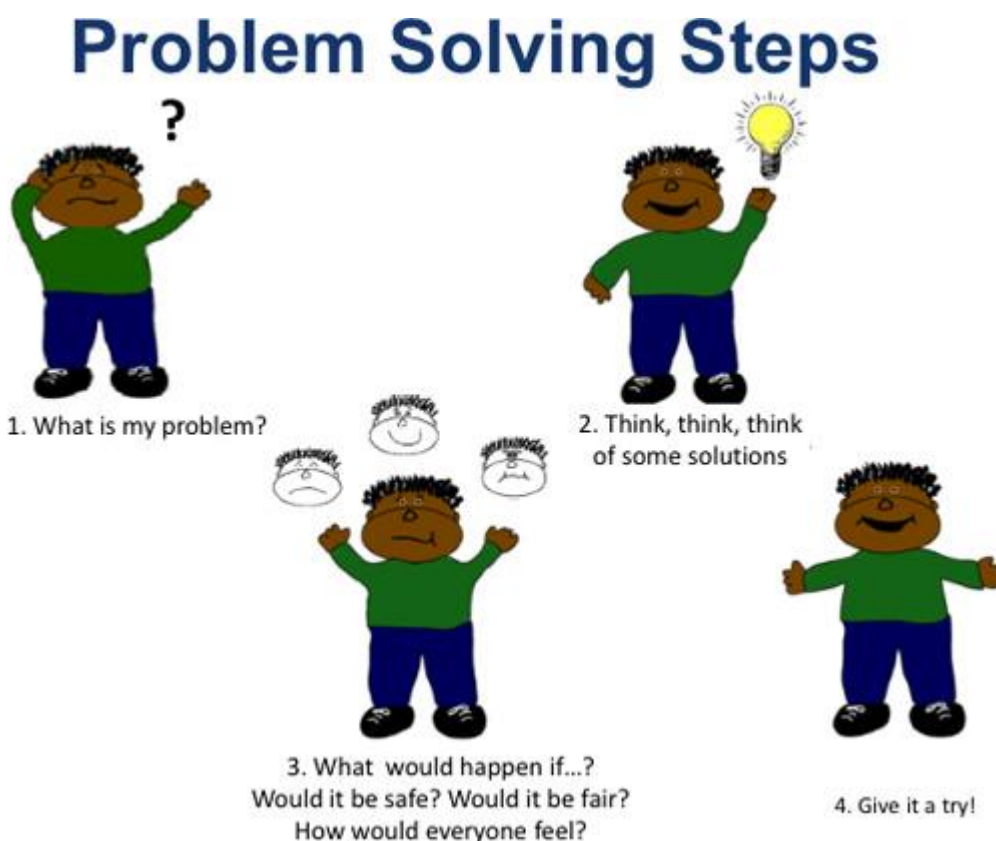
Мета:

- 1) **Комунікативна складова:** Розвиток вмінь писемного мовлення
- 2) **Методична складова:** формування навичок пошуку методичних рішень проблемних ситуацій, розвиток вмінь керування класно-урочною діяльністю.

Тип: комунікативна, продуктивна.

Вид: на розвиток вмінь письма.

Інструкція: *The situation given below can cause difficulties for the teacher. Look at the scheme. Afterwards, decide how it is possible to solve this problem and not to hurt all the participants. Take a of paper and write the possible solution.*

Problem:

In your class there is a girl, who is one of the best students in the classroom. She is always ready for the lesson and learns all the given material. She did her best to improve her pronunciation, but she has problems with her teeth and can't pronounce some sounds. It causes bullying. When she speaks English almost all pupils laugh at her. As a result she has a fear to speak in front of the whole class.

Вправа 20

Мета:

- 1) **Комунікативна складова:** розвиток вмінь писемного мовлення.
- 2) **Методична складова:** формування уявлення про школи майбутнього та нові методики навчання.

Тип: комунікативна, продуктивна.

Вид: написання есе.

Інструкція: *Read the given description of schools of future and write a short essay about your attitude towards the school in the future.*

The system of education is constantly changing. Teachers use the variety of different methods and approaches in their work. Think about the schools of the future. Characterize the classroom, the atmosphere, the school uniform (if it is), the teacher of a “new generation”, approaches towards teaching in the written form.

Група вправ № 6:

Вправи на формування комунікативно-методичної компетентності в застосуванні класно-урочної лексики

Вправа 21

Мета:

- 1) **Комунікативна складова:** формування навички вживання класно-урочної лексики.
- 2) **Методична складова:** формування навичок використання класно-урочної лексики в контексті.

Тип: умовно-комунікативна, репродуктивна

Вид: на формування навичок проведення фрагменту уроку.

Інструкція: *Work in pairs. Study the list of the classroom expressions from the table and practice giving instructions to each other in a polite manner.*

After pair work, try to conduct a part of the lesson in the following situations: “Meeting the class for the first time”, “Bringing the class to order”, “Group and individual work”, “Blackboard activity”, “Work with exercises” and “Work with the book”.

<p><i>Greetings</i></p> <p>Hello, everyone. How are you getting on? How’s life? I hope you are feeling well.</p>	<p><i>Meeting the Class for the First Time</i></p> <p>Good afternoon. I’m your new English teacher. Let me introduce myself. I’m replacing your English teacher. Who can tell me what you did at the last lesson?</p>	<p><i>Absences</i></p> <p>Who is missing/ absent today? Who was away last Friday? Could you pass me the register, please?</p>
<p><i>Lateness</i></p> <p>Why are you late? Did you oversleep / miss your bus? Try not to be late next time.</p>	<p><i>Bringing the Class to Order</i></p> <p>No more talking. Stop talking. I’m waiting for you to be quiet.</p>	<p><i>Transition to work</i></p> <p>Let’s start our lesson now (shall we?) Now we can get down to (some) work. Put your things away.</p>
<p><i>Blackboard Activity</i></p> <p>Come out to the board, please. Go to the board. Who hasn’t been out to the board yet? Move out of the way / Step aside so that the class can see what you have written.</p>	<p><i>Tasks. Exercises</i></p> <p>Read the text silently / to yourselves / aloud. Read the text by yourselves. One after the other, please. I want you to do exercise 5.</p>	<p><i>Books</i></p> <p>One book for two. Open your books at page 15. Now turn to page 16. Do Ex. 4 on page 10. Hand in your papers as you leave.</p>

<p>Copy this down from the board in your notebooks.</p> <p>Clean the board, please.</p>	<p>Let's go through the exercise.</p> <p>Put your hand up / Raise your hand if you know the answer.</p> <p>Do you know what it means?</p> <p>Listen to me carefully!</p>	
<p>Group and Individual Work</p> <p>Work in twos / in pairs / threes / fours / fives.</p> <p>Work in groups of two / three / four.</p> <p>Get in groups of three.</p> <p>Work by yourselves / on your own.</p> <p>Work individually.</p> <p>Who's next?</p>	<p>Setting Homework</p> <p>This is your home work for next time.</p> <p>Please revise lessons 2 and 3. There will be a test on them next time.</p>	<p>Goodbye</p> <p>See you again on Tuesday.</p> <p>Have a nice weekend.</p> <p>I'll see you in Room 8 after the break.</p> <p>Go and join 7B for your English lesson.</p>

Вправа 22

Мета:

- 1) **Комунікативна складова:** формування навички вживання класно-урочної лексики.
- 2) **Методична складова:** формування навички використання класно-урочної лексики у заданій ситуації уроку.

Тип: умовно-комунікативна, репродуктивна.

Вид: на використання класно-урочного лексики.

Інструкція: *Work in pairs and try to play the part of the teacher in the following situations: "Meeting the class for the first time", "Bringing the class to order", "Transition to work", "Group and individual work", "Blackboard activity", "Work with exercises" and "Setting homework". Use appropriate classroom expressions.*

2.2 Аналіз результатів пробного навчання

В рамках вивчення підтеми «Teaching as a Career» зі студентами другого курсу ФІМ було проведено пробне навчання, головною метою якого було дослідити ефективність формування комунікативно-методичної компетентності студентів за запропонованою методикою. З цією метою нами було розроблено комплекс вправ та поетапно застосовано їх протягом періоду пробного навчання.

Загалом, було проведено два контрольних зрізи. Метою першого було оцінити вихідний рівень комунікативно-методичних знань та вмінь студентів, а другого – оцінити кінцевий рівень сформованості комунікативно-методичної компетентності. Завершальним етапом було порівняння та аналіз результатів пробного навчання.

Перший контрольний зріз включав низку завдань, спрямованих на оцінку комунікативних і методичних знань та вмінь студентів 2-го курсу та був проведений на першому занятті пробного навчання. Студентам було запропоновано 3 типи завдань, результати яких будуть описані у наступних таблицях. Першим завданням було ранжування ролей вчителя за ступенем важливості, другим - описати можливі шляхи вирішення поданих проблемних ситуацій та окремим блоком було винесено завдання на класно-урочну лексику, де студентам необхідно було використати класно-урочну лексику відповідно до заданого фрагменту уроку.

Як ми вже зазначали раніше, студентів попросили ранжувати ролі вчителя за ступенем важливості. Загалом, студентам групи 2АА2 було запропоновано список із 7 головних ролей: «Information gatherer, decision-maker, motivator, facilitator, counselor and friend, provider of feedback, promoter» та їх короткий опис. Швидко переглянувши інформацію про ролі вчителя, студенти, спираючись на свій власний досвід та особисті точки зору, мали ранжувати ролі та коротко пояснити свій вибір. Розглянемо результати в таблиці 1.

Таблиця 2.1.

Місце ролі за ступенем важливості	Ролі вчителя						
	Information gatherer	Decision-maker	Motivator	Facilitator	Counselor and friend	Provider of feedback	Promoter
	К-сть голосів за роль вчителя						
I	1	1	1	1	8	1	-
II	5	2	2	1	1	1	1
III	2	1	2	2	3	2	1
IV	2	1	1	3	3	2	2
V	3	2	1	1	1	3	2
VI	1	3	1	1	2	2	3
VII	2	1	2	2	1	3	2

Хочемо зазначити, що під час першого контрольного зрізу орієнтовно 65% студентів обрали роль «друга» та «порадника» як одну із найважливіших. Це можна пояснити тим, що студенти 2 курсу ще не в повному обсязі усвідомлюють сутність професії вчителя та сприймають учнів як рівних собі. На цьому етапі пробного навчання студенти мали хибне уявлення про цю роль вчителя. Для них «вчитель-друг» – це особа, котра має більше знань в певній галузі, в даному випадку – іноземній мові та має ділитись своїми знаннями з учнями, котрі, на їх думку, самі по собі мають

бути зацікавленими у вивченні предмету, а вчителів лише необхідно у невимушеній атмосфері донести матеріал до «слухачів».

Взявши до уваги результати цього завдання, ми вирішили змінити точки зору студентів, шляхом обговорення проблемних ситуації, позитивних та негативних якостей вчителів, коментування висловів відомих людей про вчителів та вчителювання загалом, звернення до особистого досвіду студентів. Все це сприяло переосмисленню найбільш важливих ролей вчителя. В результаті в студентів зросла зацікавленість як у самому предметі так і у професії учителя зокрема. По завершенню пробного навчання думка студентів дещо змінилась і тепер першу позицію в рейтингу займала роль «мотиватора». Результати відображені в таблиці 2.

Таблиця 2.2

Місце ролі за ступенем важливості	Ролі вчителя						
	Information gatherer	Decision-maker	Motivator	Facilitator	Counselor and friend	Provider of feedback	Promoter
	К-сть голосів за роль вчителя						
I	-	1	10	-	2	-	-
II	3	2	1	1	1	3	2
III	3	2	2	2	1	1	2
IV	2	3	-	2	1	2	3
V	3	2	-	2	1	2	2

VI	2	3	-	3	2	2	1
VII	4	2	-	3	-	3	2

Другим завданням вихідного контрольного зрізу було обговорення та пошуки вирішення проблемних ситуацій, з якими можуть стикатись учителі-початківці. Для більш детального аналізу рівня сформованості іншомовної комунікативно-методичної компетентності студентів, нами було визначено бали для кожного рівня: низького, середнього та високого (таблиця 3). Результати даного завдання можна розглянути в таблиці 4.

Таблиця 2.3

Рівень	Низький	Середній	Високий
	К-сть балів		
Комунікативна компетентність	0-10	11-20	21-30
Методична компетентність	0-10	11-20	21-30
Загальна кількість балів	0-20	21-40	41-60

Таблиця 2.4

№	Прізвище, ім'я	Критерій 1			Критерій 2			Загальна к-сть балів
		Комунікативна компетентність			Методична компетентність			
		Діапазон ЛО та ГС	Логічність та зв'язність	Аргументованість	Вміння правильно оцінити проблемну ситуацію	Вміння обирати адекватні методичні рішення	Самостійність та оригінальність мислення	Загальний бал
	Максимальна к-сть балів	10	10	10	10	10	10	60
1.	Борисенко О.	7	7	6	9	7	8	44
2.	Килимник К.	7	6	7	6	7	7	40
3.	Козак І.	6	7	7	5	6	6	37
4.	Кубайчук А.	8	8	9	8	7	8	48
5.	Курганюк Ю.	8	9	9	6	7	7	46
6.	Лазукова А.	9	9	9	9	8	9	53
7.	Лещенко О.	9	9	9	9	8	8	52
8.	Максимюк О.	8	9	7	7	6	6	43
9.	Малишева А.	9	9	9	8	9	8	52
10.	Поліщук А.	8	8	7	7	7	6	43
11.	Пономарьов А.	6	6	7	3	3	4	29
12.	Проказюк Л.	6	7	6	4	3	3	29
13.	Прокопчук Ю.	7	7	6	3	3	4	30
	Загальний бал групи	98	101	98	84	81	84	

Таблиця 2.5

Рівень	Низький	Середній	Високий
	К-сть студентів (%)		
Комунікативна компетентність	0 (0%)	6 (46%)	7 (54%)
Методична компетентність	3 (23%)	7 (54%)	3 (23%)

У даному завданні ми виділили 2 головних критерії: комунікативну компетентність та методичну компетентність. До комунікативної компетентності ми віднесли такі показники, як діапазон лексичних одиниць (ЛО) та граматичних структур (ГС), логічність та зв'язність, аргументованість. До методичної компетентності – вміння правильно оцінити проблемну ситуацію, вміння обирати адекватні методичні рішення, самостійність та оригінальність мислення. Також, нами було визначено бали для визначення 3-х рівнів: високого, середнього та низького(таблиця 3).

Проаналізувавши результати студентів, ми можемо сказати, що 46% студентів мали середній рівень комунікативної компетентності та 54% студентів мали високий комунікативний рівень. Говорячи про методичну компетентність 23% студентів мали низький рівень, 54% - середній та 23% - високий рівень сформованості методичної компетентності. Отже, співвідношення комунікативної та методичної компетентностей становило 54% на 23%.

Проаналізувавши результати завдання на вирішення проблемних ситуацій під час першого контрольного зрізу, ми можемо дійти висновку, що студенти розглядали проблемні ситуації поверхнево, не звертаючи уваги на методичну складову. Більше того, у своїх варіантах можливих рішень вони висловлювались хаотично, не дотримуючись логіки викладу. Близько 70% студентів пропонували такі вирішення проблем, як бесіда з учнями/колегами, запровадження «цікавіших» методів вивчення іноземної мови і приділення

більшої уваги саморозвитку. Тому, з метою поглиблення методичних знань студентів та розвитку мовленнєвих практичних навичок та умінь, ми запропонували їм схему, у котрій було чітко висвітлено етапи вирішення проблемних ситуацій.

Протягом декількох наступних занять, ми активно розглядали можливі проблемні ситуації, з якими можуть зустрітись вчителі-початківці, прийшовши на роботу. Щоб урізноманітнити такий вид діяльності ми дивились короткометражні відео та уривки з фільмів про вчителів та учнів, де також були наявні проблемні ситуації. В такому випадку, завдання було важчим, адже в першу чергу студентам групи 2АА2 необхідно було, працюючи в групах, розпізнати проблему, а потім запропонувати її рішення. Наступним етапом, було обговорення рішення кожної групи та вибір найкращого.

Щоб закріпити здобуті знання, студентам було запропоновано розіграти мікро діалоги між вчителем та учнем, у яких були певні непорозуміння.

Після роботи над низкою вправ, нами було проведено ще один контрольний зріз, результати якого можна побачити в таблиці 6.

Таблиця 2.6

№	Прізвище, ім'я	Критерій 1			Критерій 2			Загальна кількість балів
		Комунікативна компетентність			Методична компетентність			
		Діапазон ЛО та ГС	Логічність та зв'язність	Аргументованість	Вміння правильно оцінити проблемну ситуацію	Вміння обирати адекватні методичні рішення	Самостійність та оригінальність мислення	Загальний бал
	Максимальна кількість балів	10	10	10	10	10	10	60
1.	Борисенко О.	7	7	6	9	7	8	44
2.	Килимник К.	7	6	7	6	7	7	40
3.	Козак І.	6	7	7	6	7	7	40
4.	Кубайчук А.	8	8	9	9	8	9	51
5.	Курганюк Ю.	8	9	9	6	7	7	46
6.	Лазукова А.	10	9	10	10	9	10	58
7.	Лещенко О.	9	9	9	10	9	9	55
8.	Максимюк О.	8	9	7	7	6	7	44
9.	Малишева А.	9	9	10	9	10	9	56
10.	Поліщук А.	8	9	8	7	7	6	45
11.	Пономарьов А.	6	7	7	3	3	4	30
12.	Проказюк Л.	6	7	7	4	3	3	30
13.	Прокопчук Ю.	7	7	6	3	3	4	30
	Загальний бал групи	99	103	102	89	86	90	

Таблиця 2.7

Рівень	Низький	Середній	Високий
	К-сть студентів (%)		
Комунікативна компетентність	0 (0%)	5 (39%)	8 (61%)
Методична компетентність	1 (18%)	7 (54%)	5 (39%)

Таким чином, виконаний аналіз другого контрольного зрізу доводить, що кількість студентів, котрі мають середній рівень комунікативної компетентності зменшився на 7%, в зв'язку зі збільшенням високого рівня студентів, котрий, в свою чергу, зріс на 7%. Щодо методичної компетентності, то низький рівень зменшився на 5%, в зв'язку з досягненням студентами середнього рівня (54%) та переходу студентів із середнього рівня до високого (39%).

Як показують вищезазначені результати, співвідношення комунікативної та методичної компетентності після другого контрольного зрізу становлять 60% на 40%.

Окремим блоком проблемного навчання було опрацювання класно-урочної лексики, так званої «Classroom English». Протягом першого контрольного зрізу студентам було запропоновано написати можливі фрази вчителя або учнів під час того чи іншого фрагменту уроку (напр.: початок уроку; перевірка присутніх; реакція учня, який запізнився; подання домашнього завдання та інші етапи). Результати першого контрольного зрізу подано в таблиці 8.

Таблиця 2.8

№	Прізвище, ім'я				
		Чіткість та лаконічність інструкції	Мовна правильність інструкції	Доцільність інструкції	Загальна к-сть балів
	Максимальна к-сть балів	10	10	10	30
1.	Борисенко О.	8	9	8	25
2.	Килимник К.	8	8	7	23
3.	Козак І.	7	8	8	23
4.	Кубайчук А.	8	8	9	25
5.	Курганюк Ю.	8	9	9	26
6.	Лазукова А.	9	9	9	27
7.	Лещенко О.	9	9	9	27
8.	Максимюк О.	8	9	7	24
9.	Малишева А.	9	9	9	27
10.	Поліщук А.	8	8	7	23
11.	Пономарьов А.	7	8	8	23
12.	Проказюк Л.	7	7	8	22
13.	Прокопчук Ю.	8	8	7	23
	Загальний бал групи	104	109	105	

Під час оцінювання даного завдання, ми виділили 3 головних критерії: чіткість та лаконічність, мовна правильність та доцільність інструкцій. Перший критерій «чіткість та лаконічність» полягав у тому, що інструкція мала бути чіткою та короткою, зрозумілою та в той же час, не висловлена елементарними словами, тобто мала відповідати рівню знань учнів. Мовна

правильність, як критерій, полягала у тому, що студенти мали подати інструкцію граматично правильно, з правильною вимовою та інтонацією. Сутність третього критерію «доцільність інструкції» полягала в тому, що подана інструкція мала відповідати етапу уроку (напр.: початок уроку; перевірка присутніх; реакція учня, який запізнився).

Опрацювавши результати, ми дійшли висновку, що лише 30-35% студентів мали уявлення про правильне формулювання інструкцій. Решта студентів робили помилки у використанні прийменників або ж дослівно перекладали команди з української мови на англійську.

Для поліпшення результатів ми ознайомили студентів із класно-урочною лексикою та активно практикували її вживання у формі проведення міні-фрагментів уроку, даванні інструкцій один одному (напр.: Go to the board; Open your book at page 15, etc.) та пошуку помилок у поданих інструкціях. Після пробного навчання, студентам було запропоновано ще раз попрактикуватись у надаванні інструкцій. Результат відображений у таблиці 9.

Таблиця 2.9

№	Прізвище, ім'я				
		Чіткість та лаконічність інструкції	Мовна правильність інструкції	Доцільність інструкції	Загальна к-сть балів
	Максимальна к-сть балів	10	10	10	30
1.	Борисенко О.	9	10	9	28
2.	Килимник К.	9	9	9	27
3.	Козак І.	9	9	8	26
4.	Кубайчук А.	10	9	9	28

5.	Курганюк Ю.	9	9	9	27
6.	Лазукова А.	10	10	10	30
7.	Лещенко О.	10	10	10	30
8.	Максимюк О.	9	9	9	27
9.	Малишева А.	10	10	10	30
10.	Поліщук А.	8	9	9	26
11.	Пономарьов А.	8	9	9	26
12.	Проказюк Л.	9	10	10	29
13.	Прокопчук Ю.	8	9	9	26
	Загальний бал групи	118	122	120	

Як ми можемо побачити з поданої таблиці, найбільший прогрес спостерігався у мовній грамотності поданих інструкцій, інші показники також суттєво збільшились. Ми можемо дійти висновку, що проведення різноманітних вправ на ситуативно правильне вживання класно-урочної лексики, її розбір з різних перспектив та аналіз типових помилок, сприяли досягненню даної мети пробного навчання.

Отже, проаналізувавши результати проблемного в рамках вивчення підтеми «Teaching as a Career» на 2 курсі, ми можемо констатувати, що воно було успішним та сприяло формуванню комунікативно-методичної компетентності студентів. Працюючи над проблемними ситуаціями, розглядаючи шляхи їх вирішення, обговорюючи ролі вчителя та учнів, позитивні та негативні риси педагогів, переваги та недоліки роботи учителя виучуваною іноземною мовою, студенти значно покращили свої мовленнєві навички та вміння, суттєво поглибили знання з методики навчання іноземних мов.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У вищому педагогічному навчальному закладі комунікативно-методична компетентність виступає одночасно змістом та кінцевою метою навчання, а відтак завжди перебуває у центрі уваги науковців та методистів.

Одним із завдань нашої роботи було уточнення сутності та змісту іншомовної комунікативно-методичної компетентності. Опираючись на дослідження вчених та наше власне, ми дійшли висновку, що іншомовна комунікативна та методична компетентності разом утворюють таке інтегративне явище як іншомовна комунікативно-методична компетентність. Саме ця компетентність є одним із провідних компонентів професійної компетентності майбутніх учителів іноземних мов, який формується протягом усього періоду навчання та досягається завдяки систематичному та стадіальному навчанню. Для систематичного та стадіального розвитку цієї компетентності, студенти поступово отримують необхідні навички та вміння, які в результаті формують дану компетентність.

Оскільки комунікативно-методична компетентність є комплексним поняттям, нами було досліджено структуру іншомовної комунікативно-методичної компетентності студентів мовних спеціальностей. У ході дослідження ми з'ясували, що комунікативна та методична компетентності найкраще описані в роботах Бігич О., Бібікова Е., Черчата Е.

Іншомовна комунікативна компетентність у своїй структурі має такі компоненти: мовну, мовленнєву, прагматичну, стратегічну, а також соціокультурну і соціолінгвістичну компетентності. Саме до складу мовленнєвої компетентності входять 4 мовленнєвих вміння: говоріння, аудіювання, читання та письмо, комплексний розвиток яких допомагає досягнути високого рівня іншомовної комунікативної компетентності.

Методична компетентність вчителя іноземної мови є комплексним явищем, в структурі якого ми, вслід за вченими методистами, виділяємо такі елементи: гностичний, аналітичний, проектувальний, професійно-

комунікативний, інформаційно-комунікативний, інноваційний, науково-дослідний та рефлексивний.

Крім того, була розроблена методика комплексного розвитку іншомовної комунікативно-методичної компетентності студентів 2 курсу ФІМ. Для формування вищезазначеної компетентності було розроблено 6 груп вправ, кожна з яких мала двох компонентну мету та була спрямована на формування комунікативно-методичної компетентності в читанні та говорінні; аудіюванні та говорінні; усному мовленні; писемному мовленні; застосуванні класно-урочної лексики. На основі цих завдань, з метою відстеження динаміки формування іншомовної комунікативно-методичної компетентності, ми повели пробне навчання у групі з 13 студентів, що складалось з 5 етапів.

На першому етапі пробного навчання, було проведено перший контрольний зріз з метою визначення вихідного рівня сформованості іншомовної комунікативно методичної компетентності студентів загалом та кожного студента окремо.

Другий етап пробного навчання передбачав аналіз результатів першого контрольного зрізу і мав на меті визначити рівень сформованості іншомовної комунікативно-методичної компетентності студентів.

Основними об'єктами оцінювання виступали комунікативні та методичні навички студентів, де основними критеріями комунікативної компетентності були: діапазон лексичних одиниць (ЛЮ) та граматичних структур (ГС), логічність та зв'язність, аргументованість, а критеріями методичної компетентності – вміння правильно оцінити проблемну ситуацію, вміння обирати адекватні методичні рішення, самостійність та оригінальність мислення.

Після аналізу результатів першого контрольного зрізу, було виявлено, що 54% студентів мають високий рівень сформованості комунікативної компетентності та 46% студентів – середній. Також, 23% студентів мали

високий рівень сформованості методичної компетентності, 54% – середній рівень та 23% – низький рівень.

На третьому етапі ми працювали над формуванням іншомовної комунікативно-методичної компетентності студентів 2 курсу в рамках вивчення підтеми “Teaching as a career”, застосовуючи розроблений комплекс вправ.

За мету четвертого етапу дослідження було поставлено проведення другого контрольного зрізу для визначення кінцевого рівня сформованості іншомовної комунікативно-методичної компетентності студентів з вищезазначеної теми.

На останньому, п'ятому етапі, було порівняно результати першого та другого контрольних зрізів з метою визначення ефективності комплексу розроблених вправ.

Зіставивши та проаналізувавши перший та другий контрольний зріз ми виявили, що кількість студентів із середнім рівнем сформованості іншомовної комунікативно компетентності зменшилась (з 46% на 39%) та в той же час зросла кількість студентів з високим рівнем сформованості іншомовної комунікативної компетентності (з 54% на 61%).

Аналіз рівня методичної компетентності показав, що кількість студентів з низьким рівнем сформованості вищезазначеної компетентності зменшився (з 23% на 18%) та в той же час зросла кількість студентів з високим рівнем сформованості іншомовної комунікативної компетентності (з 23% на 39%).

По завершенню пробного навчання ми дійшли висновків, що робота над проблемними ситуаціями, розгляд шляхів їх вирішення, обговорення ролей вчителя та учнів, переваг та недоліків роботи учителя виучуваною іноземною мовою, ситуативно правильне використання класно-урочної лексики, виступають разом ефективною умовою та сприятливим підґрунтям для формування іншомовної комунікативно-методичної компетентності студентів.

SUMMARY

FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE-METHODOLOGICAL COMPETENCE OF THE SECOND- YEAR STUDENTS OF FOREIGN LANGUAGES DEPARTMENT WITHIN THE SUBTOPIC “TEACHING AS A CAREER”

This study aims to investigate the formation of the foreign language communicative-methodological competence of the second-year students of the Foreign Languages Department. For this purpose, a set of exercises for developing the foreign language communicative-methodological competence of the second-year students was developed. The set includes exercises of 6 groups: preparatory exercises, exercises for the development of communicative-methodological competence in reading and speaking; listening and speaking; autonomous speaking; autonomous writing; classroom English.

As a next step, the developed set of activities was introduced. The purpose of the trial training was to study the effectiveness of the foreign language communicative-methodological competence formation based on the created set of exercises. The paper employs the following research methods: survey, trial training, observation, testing, evaluation and analysis.

To evaluate students' results, the following two criteria were outlined: the communicative competence and the methodological competence. Each criteria out of these 2 were divided into 3 auxiliary. The communicative competence was divided into: the usage of lexical units (LU) and grammar structures (GS); logic and coherence; argumentations. The methodological competence was divided into: the ability to evaluate correctly the problem situation; the ability to choose the alternative methodological decisions and independence and creativity of thinking. According to the criteria, the level of communicative-methodological competence was divided into high, medium and low levels.

Having analyzed and compared the results of the first verification monitoring, we found out that 54% of students had a high level and 46% had a medium level of the communicative competence. 23% of students had a high level,

54% had a medium level and 23% had a low level of the methodological competence.

The next step was to conduct a trial training using the prepared tasks for the development of the communicative-methodological competence of the students.

Having analyzed and compared the results of the first and the second verification monitoring, we discovered that the number of students with the medium level of the communicative competence decreased (from 46% to 39%), while the number of students with high level of communicative competence increased (from 54% to 61%). The number of students with the low level of the methodological competence decreased (from 23% to 18%), while the number of students with high level of methodological competence increased (from 23% to 39%).

After the trial training, we came to the conclusion that work on problematic situations, considering ways of solving them, discussing the roles of the teacher and students, the advantages and disadvantages of teaching foreign language, the correct usage of classroom vocabulary, create the effective conditions for formation of students' foreign language communicative-methodological competence.

The present study contributes to further research in the fields of methodology as this up-to-date issue has not been fully explored yet. The results of the research can be implemented in the process of teaching university students learning foreign languages.

Keywords: communicative competence, methodological competence, speaking competence, foreign language communicative-methodological competence, fluency based activities, classroom interaction, communicative language teaching.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андриенко А. С. Развитие иноязычной профессиональной коммуникативной компетентности студентов технического вуза: 13.00.08 / Андриенко А. С. – РнД, 2007. – 282 с.
2. Аракин В. Д. Практический курс английского языка. 2 курс. Пб9 Учеб. для пед. вузов по спец. «Иностр. яз.». Л.И.Селянина, К.П.Гинтовт, М.А.Соколова и др.; под ред. В.Д.Аракина. – 5-е изд., испр. М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС. Москва, 1998. 536 с.
3. Архипова Г. С. Формирование иноязычной компетентности будущего специалиста: 13.00.08 / Архипова Г. С. – Чита, 2006. – 156 с.
4. Ахулкова А.И. Технологии формирования профессиональной компетентности будущих преподавателей педагогического колледжа : дис. ... канд. пед. наук / Орел, 2004. 170 с.
5. Баграмова Н. В. Комунікативно-інтерактивний підхід як спосіб підвищення оволодіння іноземною мовою / Н. В. Баграмова. // Матеріали XXXI Всеросійської науково-методичної конференції викладачів і аспірантів. – 2008. – №18. – С. 3–6.
6. Бацевич Ц.Ф. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ, 2009. 346 с.
7. Бібік, Н.М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування / Н.М. Бібік // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи.– К. : К.І.С., 2004. – С. 47 – 52.
8. Бігич О. Б. Передумови та складники системи методичної освіти майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи. *Вісник Житомирського педагогічного університету*. 2003.№ 12. С. 129–132.
9. Бігич О.Б. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні / О.Б. Бігич // Іноземні мови. – 2012. – № 2. – С. 19-30

- 10.Бондар С. Компетентність особистості – інтегрований компонент навчальних досягнень учнів. *Біологія і хімія в школі*. 2003. № 2. С. 8-9.
- 11.Васильєва О. В. Історія виникнення комунікативного методу викладання іноземної мови / О. В. Васильєва. // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – №6. – С. 8-16.
- 12.Вишневський О.І. Методика навчання іноземних мов: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2011. С. 46-59.
- 13.Воробйова І. Міжпредметні зв'язки у контексті поглиблення соціокультурного компонента навчання іноземних мов. *Іноземні мови в навчальних закладах*, 2008. Вип. 1(29). С. 36.
- 14.Вторникова Ю. С. Комунікативна компетентність у структурі ключових компетентностей громадян Європи. *Витоки педагогічної майстерності : збірник наукових праць*. 2011. С. 88-94.
- 15.Гез Н. И. Формирование коммуникативной компетенции как объект зарубежных методических исследований. *Иностранные языки в школе*. 1985. №2. С. 17-24.
- 16.Головань М.С. Компетенція та компетентність: порівняльний аналіз понять / М.С. Головань // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2011. – №8. – С. 224-233.
- 17.Гончарова К. Э. Структура коммуникативной компетентности будущего специалиста / К. Э. Гончарова. // *Личность, семья и общество: вопросы педагогики и психологии*. – 2011. – С. 5–6.
- 18.Грош Е.В. Развитие межкультурной компетенции как актуальная проблема методики преподавания иностранных языков. Режим доступа :
<http://www.ranez.ru/uploaded/news/konf-2008-07.pdf>
- 19.Дубаков А. В. Формирование методической компетенции будущего учителя иностранного языка: содержательные и организационно-

- технологические аспекты. *Научно-методический электронный журнал «Концепт»*. 2015. № 3. С. 2576–2580
20. Емре Е. С. Сутність і структура професійно-комунікативної компетенції студентів-іноземців вищих навчальних закладів / Е. С. Емре. // Вісник Черкаського університету. – 2015. – №32. – С. 39–43.
21. Заброцький М.М., Максименко С.Д. Комунікативна компетентність учителя: сутність і шляхи формування : посібн. Житомир, 2000. 32 с.
22. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ : Ленвіт, 2003. 109с.
23. Зимняя И.А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования. *Высшее образование сегодня*. 2003. № 5. С. 34 – 42.
24. Зубков О. Л. Развитие методической компетентности учителей в условиях модернизации общего образования : автореф. дис. ... канд. пед. наук . Екатеринбург, 2007. 169 с.
25. Иванов Д. А. Компетентностный подход в образовании. Проблемы, понятия, инструментарий / Д. А. Иванов, К. Г. Митрофанов, О. В. Соколова. – Москва, 2008. – 101 с.
26. Инханян Н.Б. Лингвистические основы формирования в языковом педагогическом вузе лингвосоциокультурной компетенции. *Іноземні мови*. 1995. № 3. С. 69-74
27. Кабардов М.К. Арцишевская Е.В. Типы языковых и коммуникативных способностей и компетенций. *Вопросы психологии*. 2003. № 1. С. 34–49.
28. Коваль В. О. Теоретичні й методичні засади формування професійної компетентності майбутніх учителів-філологів у вищих педагогічних навчальних закладах : монографія. Умань, 2013. 455 с.
29. Кодлюк Я.П. Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх педагогів як пріоритет модернізації вищої освіти України /

Я.П.Кодлюк // Професійні компетенції та компетентності вчителя. – Тернопіль, 2006. – С. 7-10.

30. Колодько Т.М. Формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 . Київ, 2005. 24 с.
31. Красикова О.Н. Кейс-метод в структуре и содержании методической компетенции лингвиста-преподавателя : дис. ... канд. пед. наук:/ Ставрополь, 2009. 151 с.
- 32.Кудряшова В.А., Кириченко Л.Г. Некоторые аспекты коммуникативного содержания и коммуникативной компетентности обучения иностранному языку. *Наукові праці ОНАЗ імені О.С.Попова*. 2005. №2. 7-15
33. Литньова Т. В. Компетентнісний підхід до змісту сучасної іншомовної освіти. *Педагогіка і психологія: зб. статей*. 2006. № 11. С. 112–119.
- 34.Малёв А.В. Формирование коммуникативно-методической компетенции студентов-бакалавров в условиях интеграции курсов методики и практики речи : дис. ... канд.. пед.. наук : 13.00.02. Москва, 2005. 170 с.
- 35.Нагрелли О.А. Модель формирования методической компетентности учителей в системе повышения квалификации. *Образование*. 2009. № 5. С. 60-63
- 36.Наказ Міністерства освіти і науки України № 998 від 31.12.2004 р. «Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір» [Електронний ресурс]. Режим доступу <http://mon.gov.ua/education/average/topic/rozv/knc/doc>.
37. Нечипорук О. В. Іншомовна компетентність як передумова професійного розвитку педагога. *Педагогічний пошук*. 2014. № 2. С. 16–18

38. Ніколаєва С.Ю., Романенко Л.Л. Практикум з методики навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах. Англійська мова : навч. посіб. Ірпінь, 2016. 397 с.
39. Ніколаєва С.Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах : навч. посіб. Київ : Ленвіт, 1999. 320 с.
40. Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу. *Іноземні мови*. 2010. № 2. С.11–17
41. Ніколаєва С. Ю. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання : наук. ред. укр. Видання. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.
42. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2002. – 327 с.
43. Ніколаєва С.Ю. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції : навч. посіб. Київ : Ленвіт, 2011. 338 с.
44. Овчарук О. В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : монографія. Київ, 2004. 112 с.
45. Присяжнюк Ю. С. Розвиток методичної компетентності викладачів дисциплін гуманітарного циклу у системі післядипломної освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Київ, 2010. 277 с.
46. Рибінська, Ю. А. Методичні основи формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх філологів засобами креативного перекладу: [монографія] / Юлія Рибінська. – К. : Астон, 2013. – 299 с.
47. Родигіна І. В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання / І. В. Родигіна. – Харків: Основа, 2005. – 96 с.
48. Секрет І. В. Іншомовна професійна компетентність: проблема визначення / І. В. Секрет // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету. – Бердянськ: БДПУ, 2010. – № 2. – С. 312.

49. Сидоренко В. В. Модель професійної компетентності вчителя української мови і літератури в контексті впровадження компетентнісно зорієнтованого підходу. *Наукова скарбниця освіти Донеччини*. 2011. № 1 (8). С. 72–77.
50. Скворцова С. О. Професійна компетентність вчителя: зміст поняття. *Наука і освіта*. 2009. №4. С. 93–96
51. Сура Н. А. Іншомовна професійна компетентність: головні принципи та компоненти процесу навчання професійно орієнтованого спілкування. *Вісник Луганськ. держ. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка*. 2003. № 4 (60). С. 190-192
52. Федоренко Ю.С. Комунікативна компетенція як найважливіший елемент успішного спілкування. *Рідна школа*. 2002. №1. С. 63-65
53. Хало П.В. Инновационная подготовка и компетентностный подход. *Высшее образование сегодня*. 2004. №8. С. 26 – 31.
54. Хуторський А.В. Ключевые компетенции как компонент личностноориентированного образования. *Народное образование*. 2003. №2. С.50 – 60.
55. Черчата Л.М. Методична компетентність майбутнього вчителя-філолога: аспекти формування. *Педагогічні науки*. 2015. № 16. С. 292-299.
56. Шаленко О. Іноземна мова: від навчального предмета до життєвого уміння [Електронний ресурс] / Олександр Шаленко – Режим доступу: <http://www.britishcouncil.org.ua/year-of-english/updates/blog/foreign-language-life-skill>.
57. Шкерина Л.В. Мониторинг качества профессионально-педагогической подготовки будущего учителя в педагогическом вузе : учебно-метод. пособие. Красноярск, 2004. 244 с.
58. Шмир М. Ф. Діяльнісна компетентність – основа формування професійної мобільності вчителя іноземної мови. *Педагогічні науки*. 2017. № 75(2). С. 207-211.

- 59.Шустова И. Ю. Рефлексивная компетентность основа профессиональной деятельности педагога нового типа. *История и философия образования*. 2017. №19. С.87-92
- 60.Щербань Т.Д. Компетентність – якісна характеристика спілкування. *Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка, АПН України*. 2002. № 4. С.327-332.
- 61.Brumfit C. *Communicative Methodology in Language Teaching* / C. Brumfit. – Cambridge: Cambridge University Press, 1984. – 176 p.
- 62.Butterworth J. *Critical Thinking and Problem Solving* / J. Butterworth, G. Thwaites. – Cambridge: CUP, 2005. – 345 p.
- 63.Canal M. From Communicative Competence to Communicative Language Pedagogy / M. Canal. // *Language and Communication*. – 1983. – P. 2–27.
- 64.Hymes D.H. *On communicative competence* /D.H. Hymes. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1971. – 213 p.
- 65.Muranoi H. An effective learning and instruction based on the study of second language acquisition / H. Muranoi. – Tokyo, 2006. – 346 p.
- 66.Savignon S. Evolution of Communicative Competence. The ACTFL Provisional Proficiency Guidelines / S. Savignon. // *The Modern Language Journal*. – 1995. – № 95. – P. 129–134.
- 67.Swain M. A critical look at the communicative approach / M. Swain. // *ELT Journal*. – 1985. – №39. – P. 76–87.

ДОДАТКИ

Додаток А

Information gatherer.

In response to their students' ever-changing needs, teachers constantly collect information about learners, analyze their learning styles, their language behavior, and observe ongoing interactions.

Decision-maker.

Teachers make decisions on a moment-to-moment basis. They plan flexible learning experiences to respond sensitively to learners of differing language ability levels and varying backgrounds, interests and needs. While providing the necessary linguistic and emotional support, teachers encourage students to use their abilities to the utmost.

Motivator.

Teachers arouse and maintain their students' interest by constantly assessing the needs and goals of their students and tailoring their instruction accordingly. They provide stimulating, interesting lessons that respond to the emotional, cognitive and linguistic needs of the learners.

Facilitator

Teachers organize instructional tasks logically and understand how to use different types of grouping (including individual, pair, small group and large group work) to encourage specific types of learning.

Counselor and friend.

Teachers provide emotional support when it is required and help learners feel secure and confident about second language learning. They recognize psychological problems that may hinder their students' progress and help them to overcome these difficulties.

Provider of Feedback.

Teachers monitor students' learning progress regularly. The feedback that they provide learners is timely and constructive.

Promoter.

Teachers expect their students to be tolerant of cultural conflicts, to respect those of diverse cultures and to avoid stereotyping others.

The Alternative School

The Alternative School, in Lancashire, UK, offers a different type of schooling for young people who are having problems in mainstream education. The school offers an innovative and interesting educational program, which is designed specifically for the individual. Students can decide when they come to school, and which subjects they want to study. They don't have to come to school every day. They can choose to start with just a few hours a week. The school uses an "open door" policy where students are allowed to leave lessons if they are bored or unhappy.

The Flipped Classroom

Many classrooms around the world are adopting a flipped classroom approach. This learning model switches classroom learning and homework. In a traditional classroom, the teacher explains the lesson to the students in the classroom, and the students study homework outside class, where they have to work on their own, and can't ask anyone for help. So, in a flipped classroom, children can watch a video of their teacher giving a lecture on the subject at home. They don't have to do any written work. When they come back to the classroom, they have to do the more traditional exercises, but they can ask the teacher or their classmates for help if they don't understand.

Starting Young

A child learning music with the Suzuki method has to start as young as possible. Even two-year-old children can learn to play difficult pieces of classical music, often on the violin. They do this by watching and listening. They learn by copying, just like they learn their mother tongue. The child has to join in, but doesn't have to get it right. "They soon learn that they

mustn't stop every time they make a mistake. They just carry on," said one Suzuki trainer. "The children have to practice for hours every day and they give performances once a week, so they learn quickly. The parents must be involved too", said the trainer, "or it just doesn't work."

ANNE MEETS HER CLASS

The children fixed their eyes upon Anne. Anne gazed back, feeling helpless.

"Now, children," began Miss Enderby firmly, "you are very, very lucky this term⁵ to have Miss Lacey for your new teacher."

Anne gave a watery smile. The Children's faces were unmoved.

"Miss Lacey," repeated Miss Enderby with emphasis. "Can you say that?"

"Miss Lacey," chorused the class obediently.

"Perhaps you could say 'Good morning' to your new teacher?" suggested Miss Enderby in an imperative tone.

"Good morning. Miss Lacey," came the polite chorus.

"Good morning, children," responded Anne in a voice which bore no resemblance to her own.

Miss Enderby motioned to the children to take their seats. "I should give out paper and coloured pencils," said Miss Enderby, "as soon as you've called the register⁶. Keep them busy while you're finding your way about the cupboards⁷ and so on."

She gave a swift look round the class. "I expect you to help Miss Lacey in every way," said the headmistress. "D'you hear me, Arnold?"

The little boy addressed, who had been crossing and uncrossing his eyes in an ugly manner for the enjoyment of his neighbours, looked suitably crest-fallen.

"If I were you, I should keep an eye on that boy," murmured Miss Enderby. "Broken home — brother in

Borstal⁸ — and some rather dreadful habits!"

Anne looked with fresh interest at Arnold and thought he looked quite different from what Miss Enderby said about him. Far too innocent and apple-cheeked to have such a record. But even as she looked, she saw his pink face express his scorn of Miss Enderby who was giving her final messages to the new teacher.

"Break⁹ at ten forty-five, dear," said the headmistress. "Come straight to the staff room. I will wait there till you join us. I will introduce you to those you didn't meet on your first visit How do you like the idea of having a cup of tea then? We need rest after all. If there's anything that puzzles you, I shall be in my room.

You can depend on me. Just send a message by one of the children."

She made her way to the door and waited before it, eyebrows raised as she turned her gaze upon the children. They gazed back in some bewilderment

"Is no one going to remember his manners?" asked Miss Enderby.

With a nervous start Anne hastened forward to the door, but was waved back by a movement of her headmistress's hand. A dozen or more children made a rush to open the door. A freckled girl with two skinny red plaits was the first to drag open the door. She was rewarded by a smile.

"Thank you, dear, thank you," said Miss Enderby and sailed majestically into the corridor. There came a faint sigh of relief as the door closed behind her, and the forty-six tongues which had so far kept unnaturally silent began to wag cheerfully. Anne watched this change with some dismay. She remembered with sudden relief some advice given her at college in just such a situation.

"Stand quite still, be quite calm, and gradually the children will become conscious that you are waiting.

Never, never attempt to shout them down."

So Anne stood her ground waiting for the chattering to subside. But the noise grew in volume as conversations became more animated. One or two children ran across the room to see their distant friends.

Two little boys attacked each other. A child with birthday cards was displaying their beauties to an admiring crowd round her desk. Arnold had removed his blue pullover and was attempting to pull his shirt over his

head, in order to show his friends a scar on his shoulder blade.

Amidst growing chaos Anne remained silent. She looked at the clock which jerked from one minute to the next and decided to let it leap once more before she abandoned hope.

One crumb of comfort, if comfort it could be called, remained with her. This was an outburst of natural high spirits. Her presence, she noted, meant nothing at all to them.

A chair fell over, someone yelped with pain, there was a burst of laughter, and Anne saw the clock jump to another minute. Anne advanced into action.

"To your desks!" she roared, "And quickly!"

With a pleasurable shock she saw her words obeyed. Within a minute order had returned. Refreshed by the break the children turned attentive eyes upon her.

Anne's self-esteem crept back.

Додаток Г

Can anyone teach?

My opinion of the biggest problem in schools is the fact that some teachers, though perhaps qualified, are not always the best at their job. To be able to teach is very easy; anyone can teach. However, for your students to be able to learn under your instruction, that is extremely hard. It takes a certain disposition, a certain personality, to be the kind of teacher whose students can learn under them. Sadly, many schools today don't seem to recognize that to be taught and to learn are not always synonymous. I feel as though schools today place a lot more emphasis on rote memorization than should be, and that they don't encourage actually knowing a fact.

A student can know that an elephant weighs 17000 pounds, but for an educator to make them understand how huge that animal is, that takes a certain skill. There is a difference in a teacher and an educator. A teacher can stand in the front of a room and say that one plus one equals two all they like, but unless they've got a certain skill with teaching, their pupils will not understand. I believe that when a teacher isn't chosen carefully enough, even the brightest children can become dim. In my own experience in school, I've had this problem. Some teachers I've had don't do anything remotely related to teaching. A common scenario in these classes goes something like this: "Hush! Sit down! I've been teaching for twenty nine years, be quiet! Do you want me to suspend you? Be quiet!" Repeat for an hour. As you might imagine, one doesn't learn much but the eighty seven ways a person can say the word "hush!", and that isn't a particularly useful skill in life.

Додаток Д

The success of educational change inevitably depends on the quality and performance of teachers. Therefore, the importance of employing high quality teachers is crucial for educational systems. Choosing talented and committed brains to teaching career depends on making it an attractive profession. It is considered that there are some reasons why student teachers choose teaching as a career. But, after I have been working at school for 2 years, I can say that teaching requires a number of skills and traits...